

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952



Година XXIV. Број 589
Субота, 13. април 1963.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

МЕСЕЦ ПРЕ 100
ГОДИНА

Ових дана листови су забележили: „Програм испитивања Месеца поверен „Луннику — 4“ успешно је закључен“. Занимљиво је да видимо шта је о испитивању Месеца равно пре сто година донео један лондонски лист:



„Неки Варен де ла Ри изложио је недавно за публицу увеличани фотографски снимак једног дела Месечеве површине. Фотографија представља слику која је 36 пута већа од првобитног негатива. На њој је представљен с највећом тачношћу планински Месечев пејзаж са свим његовим узвишењима и улегнућима. Када би на овај начин била снимљена читава видљива површина Месеца!“

БЛАТО НА ШТАПУ

Као што се данас за некога ко је за нешто крив каже да има „пштера на глави“, тако се у средњем веку за особе које су се огрешиле о друштвене и др-



жавне законе говорило да имају „блато на штапу“. Наиме, те особе су бежећи од руке закона и казне избегавале не само веће путеве, већ и стазе и крстале су се ван друмова, кроз блатишта и шуме, и то најчешће по лошем времену јер су онда биле сигурне да потера неће ићи за њима. Како су ти одметници од закона обично носили штап, то им је и он увек био блатњав и кањав.

ФЛАШ ГОРДОН



ОВОМ БРОЈУ: Туристи
анђичкој свећа. Бионика
— шта је то? Видели сте
у филму. Космичка хро-
ника. Сладолед — држав-
на шајна. Празник боја
смеха. Умире се најољу.

Ripley's

Веровали или не!



СТАРИ ВОЈНИК!

ГЕНЕРАЛ ЏОРѢ РОЏЕРС КЛАРК

(1752 - 1819)
КОМЕ ЈЕ НОГА МОРАЛА БИТИ АМПУТИРАНА БЕЗ АНЕСТЕЗИЈЕ, МИРНО ЈЕ ИЗДРЖАО БОЛОВЕ АЛИ ЈЕ ЗАХТЕВАО ДА МУ ЗА ВРЕМЕ ОПЕРАЦИЈЕ

2 ДОБОШАРА И 2 ФРУЛАША
СВИРАЈУ РАТНИЧКЕ МАРШЕВЕ КОЈИ СУ ГА ПОДБЕЖАЛИ НА ЊЕГОВУ ВЕЛИКУ ПОБЕДУ НАД ЕНГЛЕЗИМА!

(ЛУКОВИЋ 1.809)

ДРВО ОД БИЧА

У МОНТГОМЕРИЈУ (САД)
СИКАМОРА
ВИСОКА 34 МЕТРА
ЧИЈЕ СТАБЛО
ИМА У ОБИМУ
4,5 МЕТРА
ИЗРАСТА ЈЕ
ИЗ БИЧА
КОЈИ ЈЕ ИСПРЕД
СВОЈЕ КУКЕ
ПОСО У ЗЕМЉУ
РОЈЕР БРВК
ПРЕ
140
ГОДИНА



СТЕНА-СЛОН

У БЛИЗИНИ
МОНТРОУЗА
(ШКОТСКА)
ВАЈАРСКО
ЈЕ
ДЕЛО
ПРИРОДЕ



© King Features Syndicate, Inc., 1967. All rights reserved.

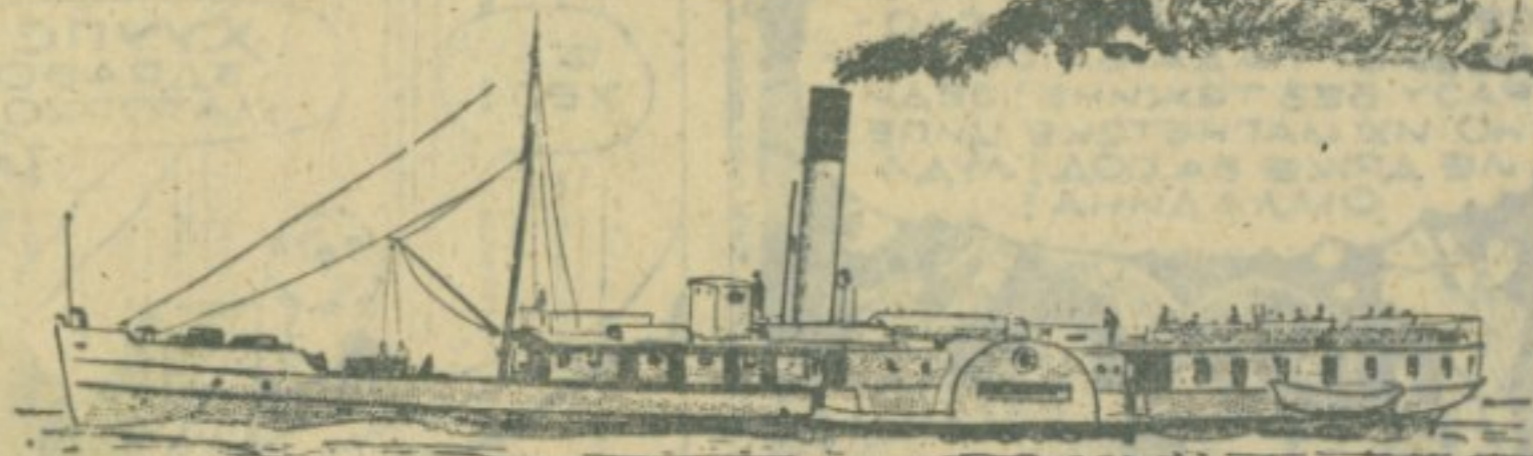
**КАЛАЈНУ БОЧИЦУ
ЗА МИРИС**

У ОБЛИКУ БЕЗГЛОВОГ
ЈАХАЧА НАРЕНУ
У НИДВАЛДЕНУ
(ШВАЈЦАРСКА)
НОСИО ЈЕ НЕКИ МЛАДИ
ВИТЕЗ
ПРЕ 700 ГОДИНА



СЛЕПИ ПАТАК

ЕМЕ БАРНЕТ
ИЗ ДОЊЕГ БРАТОНА (ЕНГЛЕСКА)
17 ГОДИНА
ЈЕ ВРШИО ДУЖНОСТ
ПЛА ЧУВАРА —
РЕДОВНЕ ПОСЕТИОЦЕ
ПОЗДРАВЉАО ЈЕ ПАКАЊЕМ,
А СТРАНЕ ОСОБЕ ЈЕ
НАПАДАО!



СКИБЛАНДЕР — ЈЕДАН ПАРОБРОД С ТОЧКОВИМА
ПРЕВОЗИО ЈЕ ПУТНИКЕ ПРЕКО НОРВЕШКОГ ЈЕЗЕРА
МЈОСА НЕПРЕКИДНО 106 ГОДИНА

СЛАДОЛЕД - ДРЖАВНА ТАЈНА

Рецепт за сладолед донео је са истока Марко Поло. Италијани лансирају сладолед по Европи. Сладолед са латицама љубичица и ружа



Календарско пролеће у пуном је јеку и ускоро ће се на угловима улица појавити продавци сладоледа. Некада ретка и скупа посланица, доступна само царевима и краљевима, данас је нераздвојни пратилац топлих дана и у њему подједнако уживају и деца и одрасли.

Вештина припремања сладоледа је прастара. Још по злу познати римски цар Нерон уживао је у сладоледу што му га је припремао његов дворски кувар, а на топлој Истоку, нарочито у Кини, сладолед је познат од најстаријих времена. За њега су знали и Индијанци пре долаaska Европљана у Нови свет, њиме су се за време топлих дана расхлађивали стари Естоници. Само је за становнике средишње Европе било потребно да протекну векови пре него што су у свој јеловник уврстили и сладолед. Све до пре неколико десетина година сматрало се да је сладолед нездрав и да га никако не треба давати деци, женама и старима, али да и остали треба да га избегавају. У ствари, сладолед може да

буде штетан само ако се припрема у нехигијенским условима.

Може ли „хладни“ сладолед да изазове стомачне и друге поремећаје у организму? Слузокожа желуца веома је осетљива на хладноћу и кад се надражи јавља се катар. Али, та опасност код узимања сладоледа не постоји, бар тако мисли већина лекара. Јер, већина људи једе сладолед на тај начин што

најпре пусти да се растопи на језику, а затим га лагано гута. Много већу опасност представљају хладни напцији које испијемо на душак тако да нам ледена течност доспева готово директно у желудак.

Можда неће бити наодмет да додамо да је добро припремљен сладолед веома хранљив. Многи не знају да један литар млечног сладоледа садржи 1250 калорија, док

их у литру млека има свега 662.

Историја сладоледа није незанимљива. Прва особа која је у Европи на нашим географским ширинама јела сладолед (ако занемаримо Нерона и стари век) била је Катарина Медичи (1519 — 1589). Она је рецепт за припремање сладоледа ишчепркала из записиса великог путника Марка Пола (1254—1323) који је сладолед први пут видео и пробао на двору Кублај Кана.

Катарина Медичи чувала је рецепт као највећу тајну. Сличан је случај и са енглеским краљем Чарлсом I (17. век) који је рецепт дворског куvara за припремање сладоледа прогласио државном тајном.

Ипак, и поред све тајности крајем 17. века јављају се ту и тамо покушаји да се прави сладолед. Иако су Италијани били ти који су вештину сладоледа „лансирали“ по Европи, центар сладоледарске вештине био је Париз. Чак знамо и тачно место „рођења“: „кафе Прокоп, улица Старе комедије број 13“. Франческо Прокопио дел Колтели, који је 1660. године основао кафану „Прокоп“, био је фирентински племић. А зашто не? Припадати еснафу париских кафешија и лимунација сматрао се „великом и часном привилегијом“. Када је Прокопио отворно свој „кафе“, намеравао је пре свега да упозна Парижане са кафом, али им је истовремено служио и сладолед, „последњи италијански новитет“.

Ускоро је „читав Париз“ похрлио у кафе који је својим тада још необичајеним огледалима оличавао луксуз. Кроз уску улицу стално су се котрљале кочије. Пошто се сматрало да није пристojно да жене улазе у локал, њима је сладолед доношен у кочије у сребрним посудама. Први сладолед, разликовао се од данашњег и назвао је „сирзнути сир“ мада у њему није било ни капи павлаке. Али, зато је у њему поред воћа, било латица од ружа или љубичица, гомољца

или ражи. Сладолед је најчешће служен у облику јаја и у посудама какве данас употребљавамо за ровита јаја.

Али, неуморни Прокопио ускоро је измислио сладолед са павлаком који је назван „ледена пена“. Из године у годину сладолед је бивао све укуснији и све хранљивији. Године 1774. сматра се „великом“ годином у историји сладоледа јер се тада почела о браћати нарочита пажња на облик који му је даван. Ту моду завео је први војвода од Шартра, каснији краљ Француске Филип Једнакош, коме је на трпезу изношен

сладолед украшен његовим грбом.

Крајем 18. века појавило се неколико „ледених проналазака“ као што су касато, о-млет изненађења, колаци гарнирани сладоледом.

И у Новом свету сладолед се све више трошио. Добар пример читавај Америци давао је сам ЏорѢ Вашингтон који је још пре него што је постао председник Сједињених Држава имао у кући дин кану канту с поклопцем у којој је правио сладолед својеручно: окретао ту канту у посуду с ледом све док се маса од јаја и шећера у канти не би смрзла.



КУЋА ОД ШАТОРСКОГ КРИЛА

Фински архитект Ремо Кушто су врло јефтине. У дубекас гради куће од шаторских крила, које су, по његово тврђењу, врло практичне нарочито за снег, поред тога

КРОЗ 40 ГОДИНА

Према мишљењу стручњака, Париз у 2.000. години треба отприлике да има: 500 облакодера чија би просечна висина износила 150 метара. Један експресни метро, два друма север-југ и седам авто-путева; предвиђена су места за паркирање 150.000 кола, од којих за 30.000 у центру, за 30.000 у удаљеним деловима, за 40.000 до 60.000 кола покрај булеварна на периферији, а остатак ће се паркирати близу станица у предграђу.

ПОСЛЕДЊЕ И ПРВО ДЕЛО

Пошто је на многе гозбе Александар Дима-отац утрошио милионе које је зарадио својим романима, услед чега је оседео и осиромашео, а у зениту се појавио већ Дима-син, писац „Грофа Монте Криста“ и „Три мускетара“ посетити се онда писању — „Великог кулинарског речника“. У овом замашном делу су по азбучном реду била наведена имена разних јела, њихова историја, начин спремања и анегдоте у вези с њим. Александар Дима-отац није успео да изда сам ово своје дело. „Велики кулинарски речник“ угледао је свет три године после његове смрти. Али ово његово последње дело било је прво Анатола Франса: издавач Ленер узео је тада готово непознатог Франса да изврши редиговање рукописа и припреми књигу за штампу.

ПРАЗНИК БОГА СМЕХА

Обичај да се на дан првог априла пријатељи и познаници у шали преваре, веома је раширен. За њега знају од давних времена не само у Европи, већ и на Истоку. Ко је заправо тај обичај није познато, али постоји претпоставка да га је Европа наследила од Римљана који су тај дан и шале тог дана посвећивали богу смећа.

Игре приређиване у част овог бога биле су праћене веселим обредима. „Ми једини у читавом свету — говорили су Римљани — поштујемо великог бога који се зове смех... Да би се тај бог одобривољно, препоручивало се да људи избаце из главе огорчење и јад и да измисле нешто оштроумно и забавно“.

У Индији се дан обмана и варања везивао уз рођење једног од главних божанстава — рођење Шиве који одличава стваралачку силу природе. У његову част приређиване су разне



забаве и представе чији су учесници обмањивали једни друге с намером да тиме расположе и бога и себе.

Обичај обмањивања на

дан првог априла на Исланду завели су не људи у част богова, већ, како кажу исландске саге, сами богови. У Енглеској, Француској и Немачкој овај о-

бичај је у ранијим вековима био веома омиљен и раширен и имао је искључиво карактер забаве и разоноде. У Енглеској је то био „Дан свих лудака“.

У Русији је првоаприлске шале први заведе Петар I. Он је веома волео „огњене забаве: ватромете, илуминације, пуцање из топова. „Потребно ми је — говорио је он — да увесељавајућим огњем привикнем народ на огањ у борби. Ја сам на основу искуства дознао, да се у борби мање боји огња онај који се навикао на увесељавајуће огње“.

Једном су у повој пред први април Петрограђани изненада угледали огромну ватру из царског врта. Настала је узбуна: зазвониле су звона, бубњали су добоши, а ноћобдије су за чергале чергтаљкама. Читав Петроград нашао се на ногама. Људи су трчали према ватри у жељи да учествују у гашењу. Али, када су стигли до места по-

жара, застали су запрепаштени: стража која је опасивала место захваћено дожаром, спокојно се шеткала, а на питање: „Шта гори?“ — одговорила је да је последњи дан марта, да је ватра запаљена по Петровом наређењу и да је, уосталом, све шала.

„Овакве шале много су забављале Петра и сваке године у то време он би увек нешто измислио“ — писав је један од његових савременика.

Италијанска изрека „Април час плаче, а час се смеје“ — изазива сећање на древно римског бога смећа коме је некад био посвећен овај првоаприлски обичај као неки симбол самог месеца априла јер и он својим променљивим временом стално збија с нама шале: једног дана нас обрадује сунцем и натера да скинемо капуте, да би нас већ сутрадан полио својим плуском или непријатно изненадио јутарњим мразем.

КОСМИЧКА ХРОНИКА



Француски вештачки сателит. — Како се предвиђа, Французи ће свој први вештачки Земљин сателит лансирати 1965. године.

Сателит ће се звати „Дијамант“ и биће тежак 50 до 80 килограма. Ракета типа „Топаз“ за коју се предвиђа да буде средњи степен ракете-носача, већ је у децембру прошле године била испробана.

Космичка станица с посадом. — Према „пројекту Аполон“ који предвиђа пут до Месеца и спуштање на њега за крај ове декаде, Американци намеравају да у орбиту око Земље лансирају велики сателит са посадом. Та свемирска лабораторија треба да послужи као нека врста места за тренинг за дужа путовања у космос. У њој ће људи и материјал месецима моћи бити проверавани да би се утврдила њихова способност за летове на разне планете.

Рекорд за радио-сигнале. — Совјетски научници успели су да 17. марта поставе даљински рекорд у размени сигнала помоћу своје Марс-сонде. „Марс I“ налазио се тог дана удаљен од Земље тачно 100 милиона километара. Та удаљеност је за 13 милиона километара већа од оне на којој се налазила америчка Венера-сонда у тренутку када је са Земљом имала последњи контакт. Кад у јуну месецу совјетска сонда буде пролетела поред Марса и буде послала на Земљу телевизијске слике, сигнали ће до Земље морати да превале тачно 240 милиона километара. За то ће им бити потребно око 13 минута.

Жива бића у атмосфери Венере. — Како се на основу мерења извршених са Земље може закључити, на Венери је изванредно врело. „Маринер II“ америчка Венера-сонда измерила је — уз могућност грешке од 15 процената — температуру Венериног тла од 425 Целзијусових степени. Измерена температура једног 30 километара „дебелог“ облака који се налазио на 80 километара изнад Венере износила је 39 степени. На горњој граници облака температура је била 34 степена, док је на југу границе између дана и ноћи била чак 50 степени испод нуле. На основу тога претпоставља се да је на Венери живот у нашем смислу схватања живота немогућ. Али, није искључено да у Венериној атмосфери постоји нека зона са умеренијом температуром у којој би могли да се одрже примитивни организми.



ТУРИСТИ АНТИЧКОГ СВЕТА

У старо време се много путовало. Чувени су били путници Талес из Милета, Солон Атињани, Херодот Халикарнашки и други. Али поред ових који су путовали да упознају народе и њихове обичаје, или као Херодот да пише о својим путовањима — кретало се на пут и из других побуда, па и из чистог задовољства.

Туризам није никаква нова појава. Већ у древна времена био је велик број оних који су желели да посете места или пределе чувене по природним лепотама, по неком велелепном споменику или некој грађевини, да присуствују сјајним свечаностима или да проведу неко време у лековитим бањама. Тако су се на светским путевима, на копну и на мору, појавили и људи који су крстарили из задовољства или чисте радозналости.

Египат је представљао и за Грке и за Римљане вавредно привлачно место. Хиљаде година стара уметничка дела, чудесне грађевине, нарочито пирамиде — интересовале су многобројне путнике о чему сведоче и њихови записи, на грчком и латинском језику, нарочито на једном од Мемоних колоса и на фараон-

ским гробницама код Тебе. Поред имена, места одакле су, ти туристи, су записивали, управо уклесивали у камен и изразе својих осећања.

Европски „туристи“ појављују се већ врло рано у Египту. Из сачуваног листа једне египатски поштанске књиге (225. пре наше ере) види се да је постојала, између Хелиополиса и Тебе, поштанска веза која је у оба правца одржавана три пута дневно и да су са поштанским службеницима одлазили и групе странаца. У Теби, тако пише на једном папирусу, постојала је 111. године поштанска служба са 44 листоноше и једним гоничем камила које су унајмљивали странци кад су одлазили да обиђу тебанске знаменитости.

Туристи су посећивали и остале делове Европе, Азије и Африке. Ниједна знаменитост старог света није без трагова о њима. Записи се налазе на Рајни и на Нилу, по славним местима мале Азије и Грчке, у Шпанији, Италији, и Галији, по безбројним острвима Средоземног мора. На надгробном споменику једног фабриканта посуја у малоазиском граду Хиерополису, пише да је он „са задовољ-

ством 72 пута посетио Италију”.

И онда су продавани предмети за успомену, такозвани сувенири, нарочите вазе, тањирци и мањи судови са ознаком места и именом произвођача. Необични су сребрни „путни врчеви“ у облику миљоказа, пронађени у бањи (термама) Викарело у Италији. На њима су означени називи успутних станица и удаљеност од Гадеса у Шпанији до Рима. Из тих врчева су бањски гости пили воду у Гадесу и после успешног лечења у знак захвалности бацали их у лековити извор. И у језера и пећине — нарочито у пределима на гласу по својој лепоти — посетници су бацали металне новчиће да би се још једном ту вратили. Зато је на таквим местима налажен разноврсни антички новац. Такав обичај сачувао се и до данас: онај ко напушта Рим убацује у фонтану Треви новчић да би га, према древној правоверици, још једном посетио.

За време римског царства израђивани су путни приручници, географске карте са уцртаним путевима и њиховим дужинама, са станицама, а постојале су и поморске карте с курсевима пловидбе, као што је такозвана табула Пој-

За Грке и Римљане Египат је представљао нарочито привлачну земљу. Трговац из Мале Азије посетио Италију 72 пута. Сувенири старог века. Хотели са 180 соба



тингерјана из II века наше ере. На њој су убележени и римски путеви који воде кроз наше земље, као и извесан број насеља и градова који и данас постоје. Антонијански итнераријум представља готово потпуни списак пу-

тева и поморских линија римског царства из око 300. године. Поред оваквих приручника постојала су и књижевна дела која су служила као водичи кроз поједине земље. Нарочито су били познати Паузанијеви „Путописи“ (II век) у 10 књига, у ствари водич кроз античку Грчку, пуно врло корисних података о појединим местима и пределима, са напоменама шта свакако треба видети.

О ценама карата на бродовима не знамо ништа, а о удобности путовања врло мало. Брзина је зависила од самих превозних средстава и временских прилика. На копну је главно превозно средство било: коњ или кола са коњском и сточном запрегом; на мору: бродови на једра или весла. Још у I веку пре н. ере помињу се „каруца дормиторија“ — кола са спавањем. Како су она била унутра уређена, није познато, али по сачуваним сликама може се закључити да су споља изгледала прилично незграпа. Таква кола имали су само врло богати људи, високи државни чиновници; у њима су путовали намесници провинција, државни гости, императори. Нерон се са својом огромном свитом извозио на излете у хиљаду таквих кола.

Путнике на путу нису очекивале неке нарочите удобности: гостионице су биле прљаве и убоге, а коначишта још гора. Одседало се зато највише приватно: угледни људи код угледних мештана, или у колима за спавање, а остали негде напољу под својим шатором. Добро снабдевених гостионица, у данашњем смислу, није било, али је постојало много крчми где се точило вино, отворених кухиња, прчварница и печењарица из којих се топла храна могла носити и кући.

У Египту и Месопотамији постојале су пивнице где се

точило разноврсно пиво, иначе врло омиљено у овим земљама. Грци и Римљани нису ценили ово пиће, али су у њему уживали Германи. Тацит је писао да „пиво има тек извесну сличност с врло рђавим вином“. Каква је била послуга у гостионицама и пивницама, бар у Египту, види се из једног уговора из првих година наше ере, склопљеног између газдарице Тафесије и девојке Протархе чија је дужност била између осталог „да није груба према гостима, нарочито странцима“.

Па ипак било је и хотела и то великих и велелепних, нарочито у чувеним и најпознатијим бањским лечилиштима која су посећивали, како болесни тако и здрави из врло удаљених крајева. У Епидеурусу, у јужној Грчкој, хотел за бањске госте имао је 180 соба. Велики и лепо су били бањски хотели у фригијском граду Хиерополису, на острву Косум, и у Перганону.

На једном надгробном споменику у Перганону пише да онај ко под њим лежи уздуд је посетио ово место напустивши с надом у оздрављење свој родни град Равену. Други запис на истом споменику каже „ја желех да видим Перганон и сад се срећан враћам у родни град“.

У Олимпији је такође постојао један хотел — Леонидејон — назван по свом оснивачу Леониду, богатом Грку. Саграђен је негде у IV веку пре наше ере и био намењен само почасним гостима. Остали многобројни посетници олимпијских игара ноћивали су под ведрим небом јер су се игре и онако одржавале само лети.

Већ тада је туризам био извешан извор прихода и за домаће становништво, па је мирољубиви странац увек радо дочекиван и приман.

ПОСЛАО ГЛАВНИЦА



ДАНКАН И ДАВИД СТИГАЈУ УБРЗО ДО ЛОГОРА МИНОТА



КРЕЊУКЕМО ПРЕМА КОЛИБИ У КОЈОЈ СЕ ДРЖЕ РАТНИ САВЕТИ ПОГЛАВЦИКЕ, ВЕРОВАТНО, ЖЕЛЕТИ ДА ТИ ПОСТАВЕ МНОГА ПИТАЊА!



УШЛИ СУ У КОЛИБУ ЈЕДАН ПОГЛАВЦИК ИМ ЈЕ ПРИШАО.



ЈА САМ ЧОВЕК КОЈИ ПОЗНАЈЕ ВЕШТИНУ ЛЕЧЕЊА! ВЕЛИКИ ОТАЦ ПОСЛАО МЕ ЈЕ ВАМА ДА ВИДИМ ИМАТЕ ЛИ БОЛЕСНИКА!



У ТОМ ТРЕНУТКУ ИЗ ШУМЕ ЈЕ ДОПРО ПРОДОРАН КРИК ОБЈАВЉУЈУКИ ПОВРАТАК ГРУПЕ РАТНИКА



ИНДИЈАНЦИ СУ ПОХРЛИЛИ ИЗ КОЛИБЕ ПРАВЕЊИ ДАВИДОМ И ДАНКАНОМ.



ДОСЕТИО СЕ...

Један швајцарски сељак дошао је на идеју да предводи стада волова стави на чело „фењер“ да би се избегли незгодни сусрети за

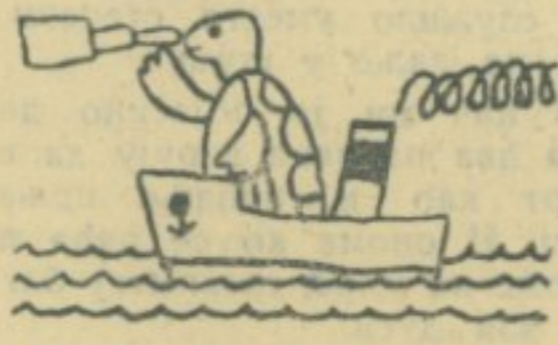
време магле. Тако сада предводи стада волова стави на чело „фењер“ да би се избегли незгодни сусрети за



БИОНИКА



ШТА ЈЕ ТО



Људи су још давно запознали необичну осетљивост извесних животиња на звучне и светлосне сигнале, мирисе и на измене у температури. Али, тек од недавно научници су обратили пажњу на способност неких риба, птица и инсеката да одају и примају за човека неупловљиве сигнале.

Човек је почео систематски да учи од природе, па је тако поникла и нова наука — бионика.

Ево два добро позната примера. Код змије звечарке у удубљењу између нождрава и очију постоји орган осетљив на инфра-црвене зраке, који може да „улови“ температурну разлику од хиљадиго дела једног степена. Помоћу тог органа звечарка је у стању да нађе своју жртву у потпуном мраку. Неке рибе, пак, имају толико осетљиво чуло мириса да могу да открију сто милијардити део грама неке мирисне материје у једном литру раствора.

Угладајући се на ове рибе, амерички стручњаци покушавају да конструишу апарат који ће моћи да открије подморницу по мирису, то јест према промени хемијског састава воде у трагу који подморница оставља за собом. Још неколико примера који показују да техника може у природи да нађе многе узоре. Реч је о — радио-електроници.

Пре извесног времена била је откривена способност пацова да осете радијацију. Јасно је да је веома важно проучити ту њихову способност.

Очи и мозак жабе способни су да не обраћају пажњу на појединости које нису сасвим у правцу њеног погледа и да се усредсреде само на оне које ће им помоћи да ухвате жељеног инсекта или да побегну од непријатеља.

Око морске животиње из групе рака-скорпиона чије је латинско име xiphosura има способност да појачава контрастност између ивица посматраног предмета и његове позадине. Електронски уређај који би био начињен на принципу рада овакве жабе и ове морске животиње, могао би разговетно да пратилек посматраног предмета на екрану радиолокационе станице, чак и на позадини где постоје велике сметње.

Слушни органи лептирица којима се хране слепи мишеви могу да примају звучне таласе у дијапазону учестости од 10 до 100 килохерца. Благодавећи њему, лептирица чије следе мишеве на растојању од 30 метара. „Уши“ лептирице толико су савишене да се у опитима употребљавају као микрофон за хватање сигнала што их испуштају слепи мишеви. Научници су чак записивали на

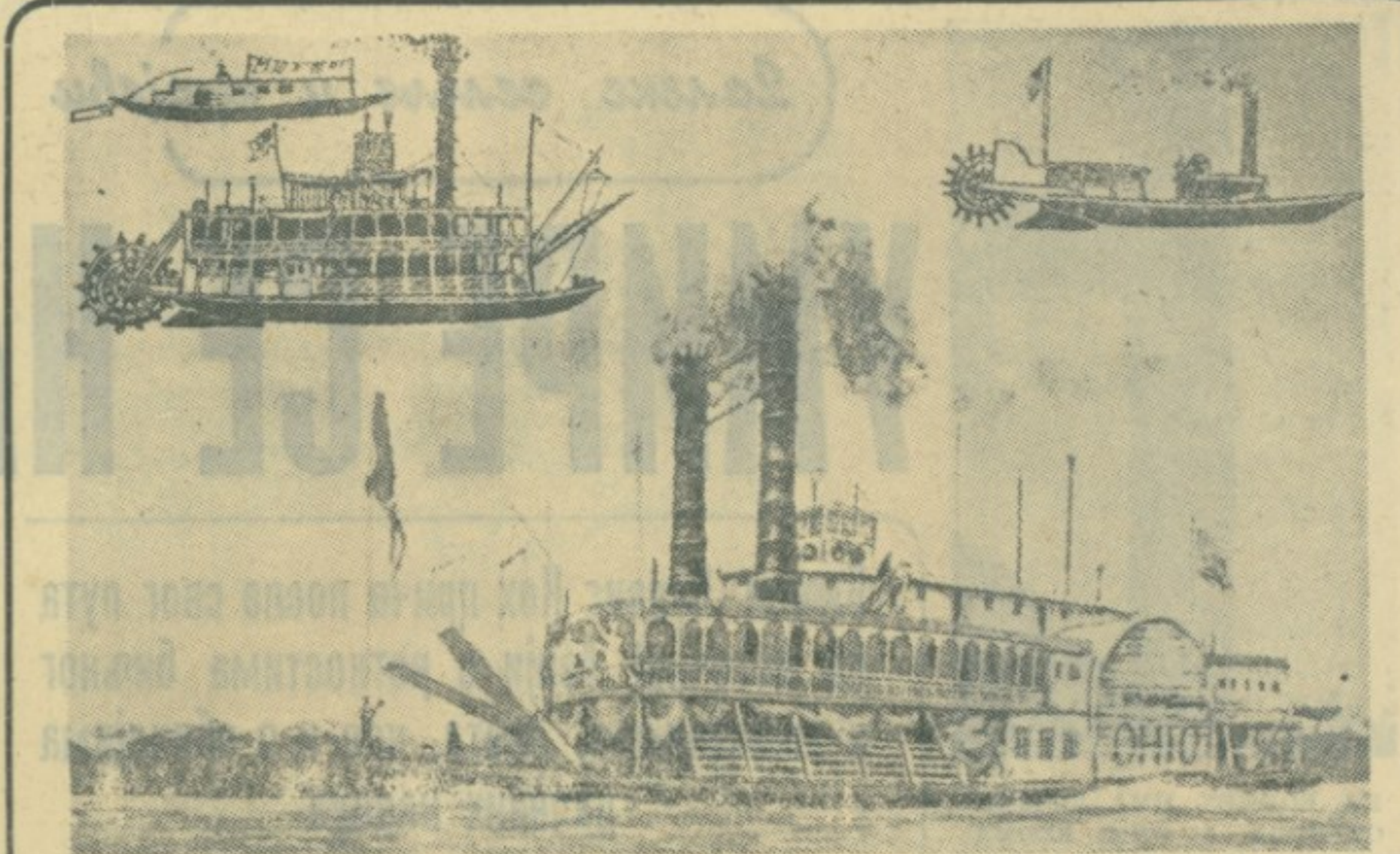


Апарат за откривање подморница по мирису би био конструисан по узору на чуло мириса код неких риба. Ноћни лептирови и радиолокација

После тога лептирицу су ставили под стакло кроз које не могу да прођу инфра-црвени зраци. Мужјаци је нису могли да „виде“ чак и када су се налазили у њеној непосредној близини.

Најнеобичнија и најмање проучена појава је — навигација морских корњача. Оне се отисну на пучину неколико хиљада километара, а затим се сваке три године враћају на првобитно место на обалу да би ту положиле јаја.

Бионика се тек налази на почетку свог развоја. Каквим ћемо све чудима постати сведоци? У сваком случају можемо бити уверени: наука ће створити апарате и уређаје који ће имати особине за сага својствене само живим организмима.



ВИДЕЛИ СТЕ НА ФИЛМУ...

Вероватно сте видели у каубојским филмовима па роброре каз што је овај на нашој слици. Око 1860. године они су пловили рекама Мисисипи, Мисури и Сакраменто. Салони, ресторани и кабине за путнике били су украшени дрвеном позлатом, црвеним сомомом, кристалним свећњацима, удобним фотељама, изрезбареним намештајем. Чим на броду пређе командни мост, путник се на

ће на главном мосту сличном широком отвореном хангару. У средини су се налазили казани и мотори. У најдубљем делу лађе слагани су товари разно-врсне робе, понекад заједно са кочијама, сандуцима, бале, бурад као и разне животиње и — путници који су имали само толико пара да плате најнижу класу. Они су спавали на својим колима или чак по поду.

Богатији путници су имали кабине на горњој палуби. На врху четврте палубе, која се види на великој лаћи на нашем цртежу уздизала се нека врста четвртасте куле, где се налазила командантова кабина.

Брод који се на нашој слици види у десном углу горе био је специјално саграђен за пловидбу по америчкој реци Колорадо. А брод у левом углу горе био је нека врста лаке лађице.

ДЕЦА КАПЕТАНА ГРАНТА

ПО РОМАНУ ЖИЛ ВЕРНА W. DISNEY



НЕРАЗУМНА КОКОШКА

Била једном једна лепа бела кокица. Сваког дана носила је по јаје и звонко кокодакала од радости. Али, једном њу спазилас.

— Слушај, кокице! — рече он. — Ти сваког дана снесеш по јаје као да си дужна да то радиш. А гадзу баш брига, ни хвала да ти каже.

— Што је истина, истина је! — одговори кокица уздахнувши.

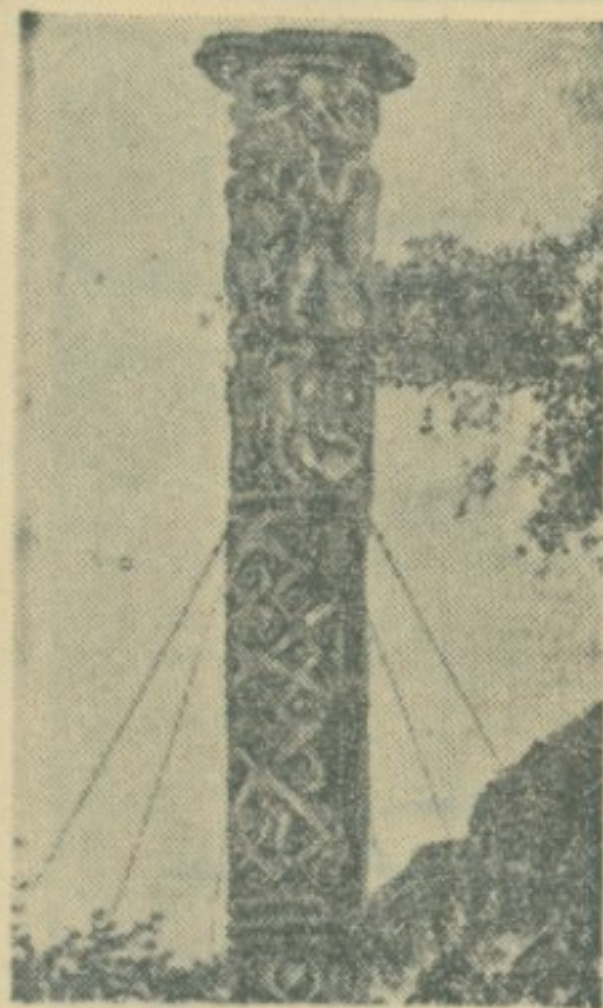
— И то није све! Ти рушиш своје здравље, губиш

лепоту. И за кога све то? За газду.

— Слажем се. Нећу више да носим јаја.

Кокица је тако и учинила. Тада је газдарица заклала кокицу, скувала је у лонцу и приредила гозбу. И пас је био на гозби: бацили су му читаву гомила костију. Хтео је да их прогуту све одједном и задавио се.

Запамти: не треба давати рђаве савете.



НА БОРНЕУ ИМА ТОТЕМ-СТУБОВА А ОНИ ВЕОМА ПОДСЕЉАЈУ НА ИНДИЈАНСКЕ

Далеке земље и крајеви

УМИРЕ СЕ НАПОЉУ

Биолог Лудвиг Кох прича после свог пута по источној Азији о реткостима биљног и животињског света, као и о обичајима далеких народа

Само два месеца годишње велико острво Борнео је без кише. Врућина није већа него у Европи у летње дане, али је влажност ваздуха до 90%, а мала разлика температуре између дана и ноћи причињава Европљанима велике тешкоће. Али, биолог не може да бира само пријатна поднебља.

На острву Борнеу, природно је тако рећи нетакнута. Од мах иза лепе мале главне ве роши Кухинг, почиње кишна цунгла. Пут између високих дрвета убрзо престаје, а до границе према Индонезији на југу, остаје још 200 готово непроходних километара.

Негде у неком селу, које је у ствари само једна дугачка заједничка кућа, један до мородац убио је орангутана. Та је вест стигла и до музеја у Кухингу који је добио дужност да бди над ово неколико првених човеколиких мајмуна, још преосталих на Борнеу. Орангутан је под заштитом и онај ко га убије би ва затворен. Али убицу треба прво ухватити!

Већ од оног часа када смо кренули са водичима и пред водничима у два аутомобила, нисам веровао у успех нашег похода — да ћемо кривца наћи. Шума и степе су велике и ћутљиве. Онај ко нешто скриви, нестаје у густини и поново се појави тек кад је обавештен да је свака опасност прошла. Свеједно да ли је кривац убио неког свог саплеменика, или је украо белом досељенику вола — никад власт није ухватила преступника и ниједан од њих није саслушаван.

Моје су претпоставке биле тачне: у селу нисмо нашли ни

ког сем жена, деце и старца. Мушкарци су „отишли у лов и нису казали кад ће се вратити“.

Ова наша иако неуспела експедиција имала је за мене ту добру страну што сам сти гао у најзабаченији крај цунгле и видео много шта ново.

Путовање кроз цунглу ципом није тешко, док има путева али кад они престану пут се наставља пешице кроз мочваре, преко потоке и речница. На дубоким местима, урођеници су забадали стубове у дно реке и пребавивали неке даске, по мочварном тлу полагаали стабла, преко којих се мора балансирати да би се прешло. Ципеле су се клизале а нисмо их смели скинути да се не бисмо наболи на оштре боље биљака и животиња.

Најзад смо стигли у „дугачку кућу“ која чини једно насеље. Дуж целе куће пружа се заједничка веранда, а посебна врата воде у сваки стан. Највећа „дугачка кућа“ коју сам видео има 300 метара. Сваки дом се састоји из веће одаје за спавање и мање где се кува на огњишту од печене иловаче.

Одрасла деца се одвајају од родитеља: велике кћери спавају на тавану, а младићи у „кући лобања“ названој тако јер су пунг осушених лобања обешених о таванице у малим кесама од лике. Ове главе убијених непријатеља износе се само за игре приликом ритуалних свечаности.

На веранди пред кућом прошли смо поред неких нисила на којима се један старац очигледно борио са смрћу. Тешка сцена је утицала на мене и ја му придох у жељи да му помогнем. Али осе-

тих да ме неко вуче за рукав.

— Остави га, господине, — рече ми на енглеском Ибан — тумач (Ибани су једно племе Дајака).

— Он умире, — промуцах — Да, умире и ускоро ће људи доћи да га однесу у шуму.

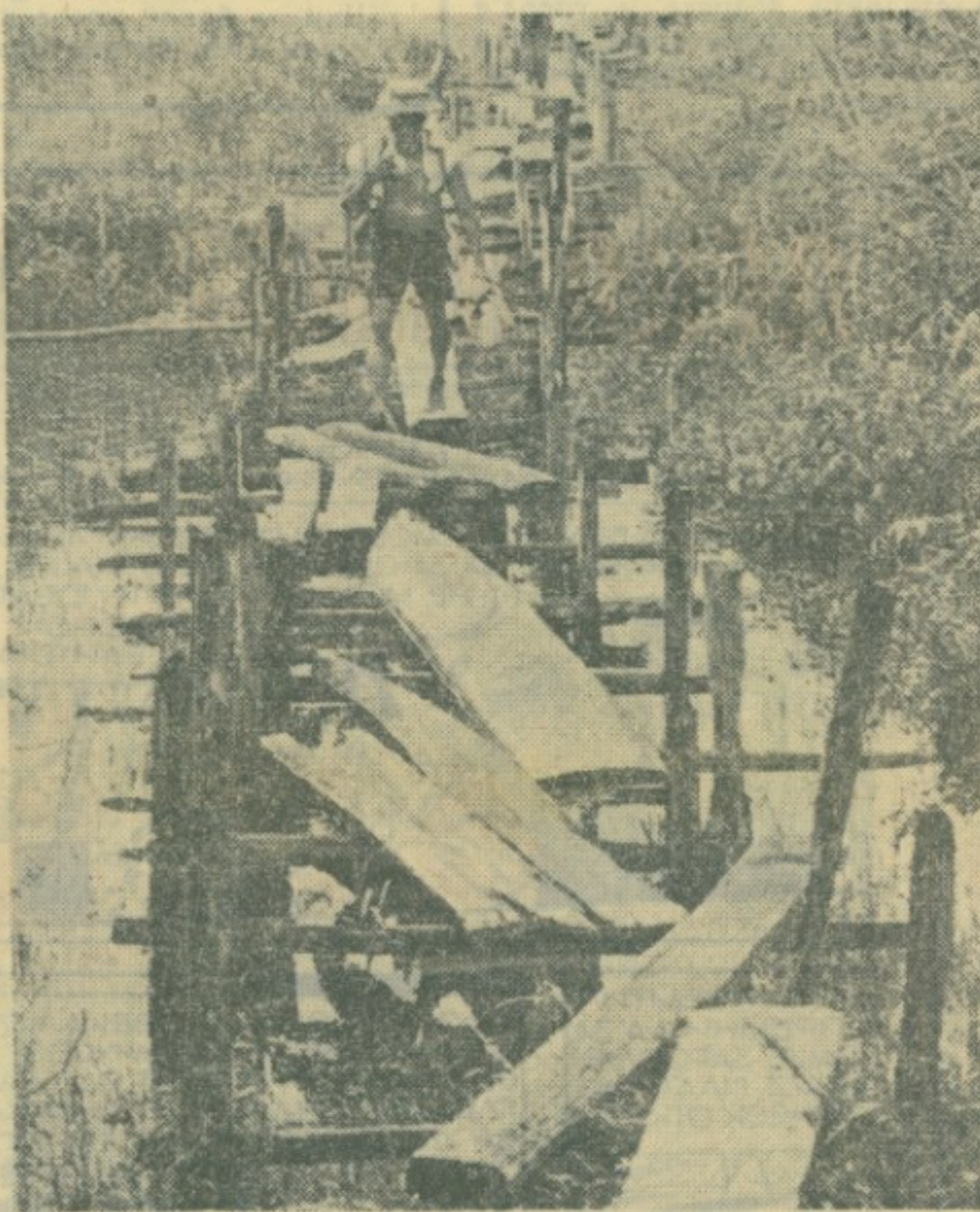
Нисам разумео, али сам се ипак повукао. У том тренутку прибоше са носилима два стара човека и однесоше свој

лагани терет низ дрво које је служило уместо степеница, па даље у шуму.

Тумач ми је објаснио да ова два племена верују да и смрт као и рађање прља дом. И ономе ко се рађа и ономе ко умре, сасвим су блазу зли дуси.

— Ми не желимо да ти дуси уђу у наше домове. Жена кад треба да роди сама одлази у шуму, а кад се посласокупа и она и њено дете, враћа се свом дому. И умире се напољу... кад старац умре сам у шуми, донеће га овде и сахранити.

Гледао сам за људима који су односили старца. Радили су то мирно и свесни да ће тако и њих однеи и да друкчије никако не може бити. Људи мочварне цунгле Борнеа поштују обичаје предака...



ПРИМИТИВНИ МОСТ



ТРИ ТОВАРА «МУНИЦИЈЕ»

Тумарајући по рушевинама села Пидришу, артиљерици 3. санџачке бригаде су крајем фебруара 1943., у јеку велике битке за рањенике на Неретви, наши гомилу пшенице и кукуруза. Узели су онолико колико су могла да понесу три граа готово сасвим растењена јер је већи део топовске муниције био утрошен.

Бригада је већ била кренула ка Неретви и артиљерици су је стигли тек у Острошцу. Када је командант видео посустале оп-

терећене коње, зачудио се:

— Шта вам је то?

— Муниција — одговорио је Крајмир Грбовић.

— Откуда толико? — не годовао је командант — зар је нисте потрошили?

— Штедимо — одговорио је Крајмир намигујући Целасану, кога је одмах послао да пронађе у близини поточаре за млевење жита.

Неколико поточара је до сванућа самело све жито а од тога брашна су артиљерици чак у Пљевљима имали хлеба.



ЧЕТВОРОНОЖНИ ЧИСТАЧ МИНА

Међу славонским партизанима је за време рата био познат „четворonoжни чистач мина“. Употребавање говеда и других животиња у ту сврху није био „изум“ Славонаца, јер су и у другим крајевима животиње понекад служиле у ту сврху.

У Славонији су оне први пут употребљене 1. фебруара 1943. године у борби за Пакрац, када је резерва 4. дивизије потерала неколико говеда кроз минирану шуму. Тако је борбени поредак који је наступао био осигуран од мина.



СПАСОНОСНО КУПАЊЕ У РАСОЛУ

Гонећи разбијене четнике на десној обали Дрине, борци 3. санџачке бригаде су ушли и у дворниште куће у којој се налазио четнички штаб. Из подрума је изашао младић са чијег се одела цедила љигава густа течност и радосно им пошао у сусрет. Једва су у њему препознали Милоша Боснића, курира другог батаљона.

Четници су га неколико дана раније заробили и испитивали али се он правно

невешт. Када је осетио да се наше јединице приближавају шмугнуо је у подрум и не наштавши погодније место ускочио у кацу с расолом по коме је пливало само неколико главница купуса.

Четници су приметили нестанак заробљеника и тражили га свуда, али ниша коме није пало на памет да погледа у кацу из које је само повремено провиривала његова глава.

КАКО СЕ РАЂАЈУ РЕЧИ

ОМНИБУС

Неки Бодри, сопственик бањског лечилишта у Ришбургу, малом француском граду



недалеко од Нанта, одлучио је 1825. године да организује саобраћај дилижансама између Нанта и Ришбурске бање.

Полазна станица у Нанту била је радња бакалина Омнеса. Бакалин је вероватно знао да његово име Омнес на латинском значи „сваки“ а „омнибус“ (трећи падеж множине) „за све, за сваког“. Ради рекламе он је испред радње извесио фирму „Омнес-омнибус“. Њен смисао је био: код Омнеса има робе за сваког.

— Где ћемо се наћи? — питали су једни друге љубитељи бањског купана.

— Код „омнибуса“.

Тако се појавила реч која је означавала путнички дилижанс. Када су се крајем 19. века појавили аутомобили, реч „омнибус“ претворена је у „аутобус“.

У немачком и енглеском језику од речи „аутобус“ данас је остао само завршни део „бус“, односно бас, како Енглези изговарају.

ВЕРОНАЛ

Догодило се то у једној хемијској фабрици у немачком граду Леверкузену на Рајни. Хемичари Мерин и Фишер успели су да нађу препарат који је изазивао дубок сан. Тре-



бало је за њега наћи и име. Сопственик фабрике и проналазачи читаво вече измишљали су и одбацивали разна име-

на. Било је већ касно. Наједном, Фишер је бацио поглед на часовник и ускликнуо:

— Господе, измислите му име без мене. Кроз пола часа полази мој воз. Прекосутра морам бити у Верони.

— Верона! — повикао је доктор Мерин. — Лепше име нећемо измислити! Назовимо наш препарат вероналом.

КОСМОС И КОЗМЕТИКА

Тема дипломског рада Л. Мајтнера, који је касније постао познати научник-атоми-



ста, гласила је: „Проблеми космичке физике“.

Не схвативши у чему је ствар, неки рецензент написао је у свом иновинском приказу да је „фрау Лиза Мајтнер бранила научни рад „Проблеми косметичке физике“.

Космос и козметика. Да ли је звучна сличност између ове две речи случајна?

— Не, није случајна. Грчки глагол „космео“ значи: доводити у ред, изградити, организовати, уводити ред.

Из тог глагола постале су две именице: космос — устројство, поредак, регуларност, свет, васиона и — косметис: улепшавање. Из друге речи поникао је придев „косметикос“ — оно што се односи на улепшавање, што се употребљава за негу тела, нарочито коже.

ДИСК И ДИСКУСИЈА

Бацање диска био је један од облика лаке атлетике код старих Грка. Из грчког језика и потиче реч „диск“. „Дискос“ је округли пљоснати предмет, округла плоча. Од те грчке речи настала је и немачка реч „тиш“ — сто, јер су у почетку столови били искључиво округли.

Још један израз везан је за реч „диск“. То је дискусија — разговор и разматрање било каквог питања или проблема. Израз „дискусија“ произашла је од грчког глагола „доскојо



— бацам“. У почетку он је означавао бацање диска, а затим додавање мисли, лоптање мислима.

ТЕЛЕВИЗИЈА ШТА МОЖЕ А ШТА НЕ МОЖЕ

Овај савремени начин информисања ће обавештавати друштво о свему, али никад неће моћи да замени добру књигу



Песимисти се жале: телевизија ће деци да поквари вид. Претвориће их у пасивне посматраче. Неће се више играти на свежем ваздуху. Учиниће да посвећују мање времена својим школским задацима и добијаће слабије оцене. Преступи ће бити у порасту. Изгубиће се воља за читањем!

После једне анкете, дошло се опет до следећих закључака:

1. Телевизија не квари вид деци.

2. Време које деца посвећују телевизијском програму мање ће шкодити њиховом одмору но лутање по улицама и читање шунда.

3. Телевизија може да има утицаја на њихово владање

али зато су ту родитељи, школа, књиге и пријатељи.

4. Деца која су у школи од лични ђаци и даље то остају и, ма колико то изгледало чудно и необично, она се више интересују за телевизију но просечни ђаци.

Телевизија ће полако да освоји читав свет. Под њеним утицајем ће разилажења да се смање, сви ће постати исти у манирима, одевању, говору. Да ли је то добро или зло? Али како може бити другачије, када милиони гледалаца телевизије гледају исте емисије, слушају исте ствари, чују исти глас, исте шале.

На малом екрану видимо и чујемо све актуелне догађаје, упознајемо се са делима писаца, професора, научника,

мислилаца, и зар се може рећи да је све ово некорисно за образовање широким народних маса.

Телевизија ће на жалост да изведе на светлост дана и људе за које би било боље да остану у засенку, она ће устрежити и оне слабијих квалитета и допринеће да се продају и слабе књиге као и оне добре. Али ће временом баш преко ње гледаоци моћи да разликују шта је корисно и добро а шта не.

Квалитет емисија се стално побољшава јер одговорни увиђају какав им се програм исплати иако он не може увек да одговара укусу свих гледалаца.

Телевизија не може да нанесе штету паметном човеку. Временом ће она пре испуњавати жељу да се нешто научи но да се човек разоноди. Али ништа не може да замени добру књигу. При читању, човек је сам и, обузет оним што чита, размишља, труди се да нешто открије, да сазна, да запамти.



НЕОБИЧНА »ИЗВИДНИЦА«

Први батаљон банијског одреда се почетком непријатељске офанзиве јануара 1943. године, затекао у селу Глини код Топуског. Партизани су, под притиском много јачег непријатеља, морали да напусте село, а са њима су кре-

нули и готово сви сеоски пси.

Командант 1. батаљона Ђуро Вујић се досетио: прикупио је неколико рундова, везао им за репове конзерве и пустио их према селу. Пси су похитали својим кућама.

Чувши звецкање конзерви немачки стражари су помислили да их нападају партизани, па су онако на сумце почели да гађају у правцу звука. Ураганска паљба је трајала готово пола сата, а онда су посрамљени и бесни видели да су преварени. Мислећи да је партизанска подвала срачуната само на то да им спречи сан, повукли су се у топле одаје.

Тек што су послали, Ђурин батаљон је неприметно упао у село. Борцима су биле познате све притине, а ван њих се кроз дубоки снег није могло ни ићи. Знали су и сва стражарска места и без метка похватили све стражаре. На уским, дубоко усеченим стазама поставили су онда пушкомитраљезе.

На прве хице Немци су пожурили из кућа право на стазе, а тамо су их сачекали митраљесци и просто сасекли.

СВЕТ КОЈИ НЕ ВИДИМО



ОВИ ЛЕНГЕРИ И СПОНЕ НИСУ ДЕЛО ЗЛАТАРА НИТИ СУ ДЕО УКРАСА ИЛИ ДЕЗЕН СА НЕКЕ ТКАНИНЕ, ВЕЋ ДЕЛИЋ, МНОГО ПУТА ПОВЕЋАН КОЖЕ ЈЕДНЕ МОРСКЕ ЖИВОТИЊЕ



МОЖДА ЈЕ ОВО ГНЕЗДО ОСА ИЛИ НЕКА ЧУДНА КОНСТРУКЦИЈА ОД АРМИРАНОГ ВЕТОНА — НИ ЈЕДНО НИ ДРУГО, ВЕЋ УВЕЋАНИ КРИСТАЛИ ОБИЧНЕ МОРСКЕ СОЛИ



СЛАВОНСКИ ПЛАМЕНОБАЦАЧ

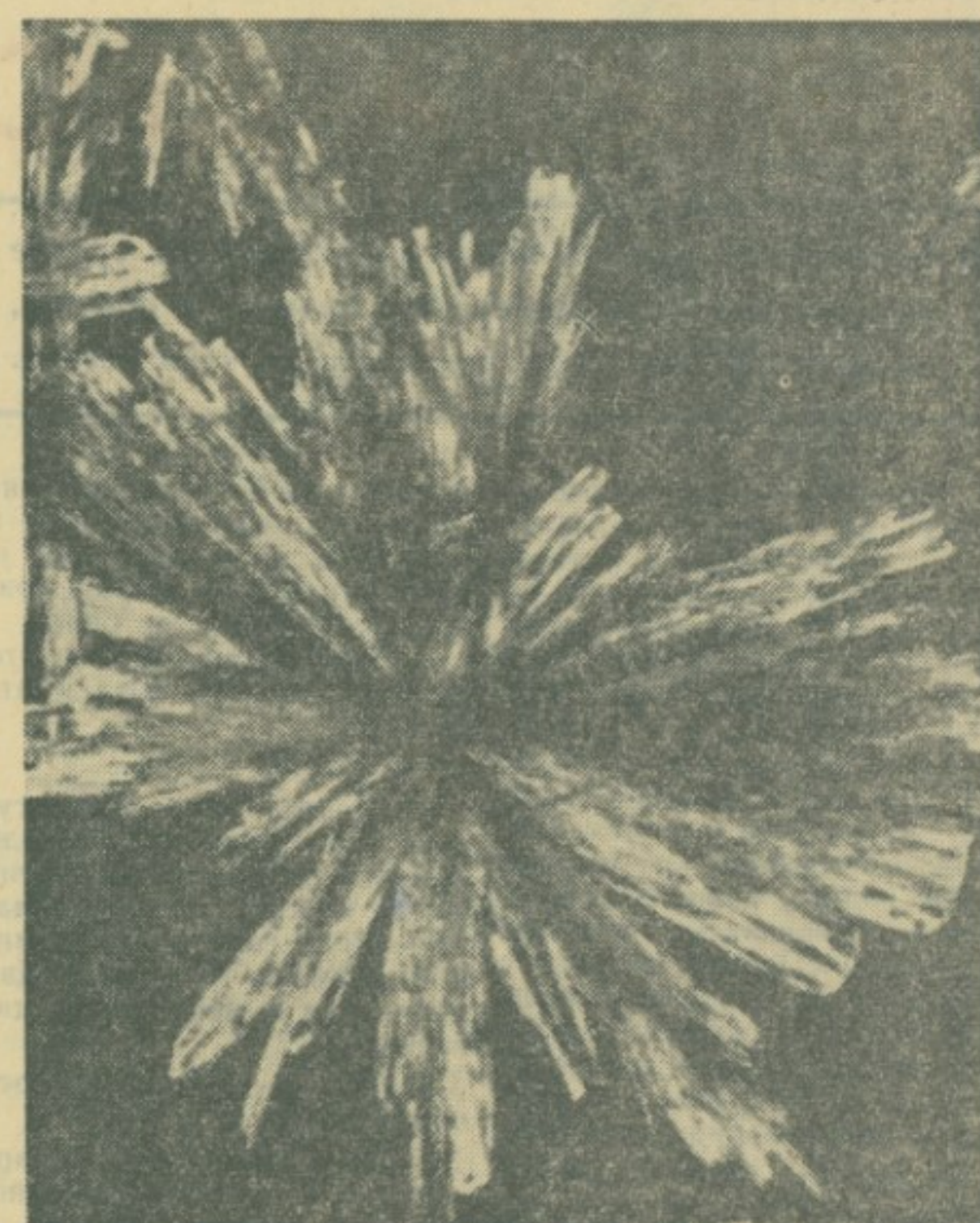
Довитљиви славонски борци увидели су да се обичне пумпе за прскање винограда могу искористити и као оружје. С малим преправкама направили су од једне пумпе „пламенобацач“ са дометом од десет метара. Пробе су извршене и увидело се да је то сасвим довољно за паљење оних бункера и објеката који се на други начин нису могли освојити. Пумпа је пуњена бензином или неком другом запаљивом смесом. Пумпањем је излазио јак млаз течности који је паљен шибцом. Када су пробе извршене одмах је, почет-

ком 1943. године, преко народноослободилачких одбора у Славонији спроведена акција прикупљања прскалица за винограде и убрзо су борци били снабдевени овим „пламенобацачима“.

За рушење оних зграда и бункера којима се никако није могло прићи толико да би се употребио бацач пламена служила је такозвана „Хорватова кугла“: два шлема напуњена експлозивом и заваривањем спојена. Кугла је бацана или котрљана према циљу. Ако би се догурала до самог зида, експлозија би порушила цео објект.



СЛИКА ПРЕДСТАВЉА ВЕОМА ПАЖЉИВ ЦРТЕЖ ВРХОВА ТРСКЕ? НЕ, ОВО СУ ЈАКО УВЕЋАНИ КРИСТАЛИ САЛИЦИЛНЕ КИСЕЛИНЕ



НЕКА ЕКСПЛОЗИЈА ИЛИ ЖЕЛЕЗНИ ОПИЉЦИ ПОД УТИЦАЈЕМ МАГНЕТА? НИКАКО, ОВО СУ КРИСТАЛИ КОФЕИНА КОЈИ И ЧИНЕ КАФУ ТАКО ПРИЈАТНИМ НАПИТКОМ

КАШЕШАНОВА КЋИ

ПО НОВЕЛИ
А.С. ПУШКИНА

ШВАБРИН ЈЕ БИО ПРОМУКРАН И ДУХОВИТ И НАЧИН НА КОЈИ ЈЕ ОПИСАО ТВРЂАВУ И ЊЕНЕ СТАНОВНИКЕ РАЗВЕДЕЛИО ЈЕ ПЕТРА ЊЕГОВ БОРАВАК У БЈЕЛОГОРСКУ НИ ЈЕ МУ ВИШЕ ИЗГЛЕДАО НЕПОДНОШЛИВ



ЊЕГОВ НОВИ ПРИЈАТЕЉ ПОКАЗАО МУ ЈЕ СЕЛО И УТВРЂЕЊЕ

ОВО ЈЕ ЈЕДИНИ ТОП У БЈЕЛОГОРСКУ! ИЗ ЊЕГА ЈЕ ПУЦАНО САМО ЈЕДНОМ, ПРЕ ДВЕ ГОДИНЕ, ПОВСЛОМ НЕКЕ СВЕЧАНОСТИ ТАДА СЕ, ОД ТРЕСКА, КАПЕТАНОВА КЋИ ОНЕСВЕСТИЛА И ОТАДА ЈЕ ТОП НЕМ!



НАЈЗАД, ПРЕД ПОДНЕ, НОВИ ОФИЦИР УПОЗНАО ЈЕ СВОГ КОМАНДАНТА, КАПЕТАНА МИРОНОВА!

КАПЕТАН МИРОНОВ ИМА КЕРКУ?

ДА... МАРИЈУ, ЈЕДНУ ГЛУПУ БРБЛУШУ... УПОЗНАЕШ ЈЕ!



НАДАМ СЕ ДА ЋЕ ТИ СЕ ОВДЕ ДОПАСТИ МЛАДИКУ!



ЗА ВРЕМЕ РУЧКА, НА КОМЕ СУ БИЛИ СЕОСКИ СВЕШТЕНИК И ЊЕГОВА ЖЕНА, ПЕТАР ЈЕ ПРВИ ПУТ ВИДЕО МАРИЈУ, КАПЕТАНОВУ КЋИ.



И МАДА МУ ЈЕ ШВАБРИН ОПИСАО ДЕВОЈКУ КАО ПРАВУ ГЛУПАЧУ, ПЕТРУ СЕ ОНА ИПАК УЧИНИЛА ГЛУПКА.



ПОБЕДА ДРСКОСТИ

● Занимљива и поучна прича позајмљена из судске хронике чије се наравоученије налази, по обичају, на крају. ● Пристојно понашање на чини човека.

Разбојник злоупотребава телесну слабост своје жртве, а варалача душевну, — покушали су — оваквом реченицом, сличној пословици, да нама, младим студентима објасне разлику између ова два деликта. Сетио сам се овога доцније када сам, прегледајући старе судске вести у једном берлинском часопису из јануара 1925. године, наишао на вест Паула Ширнера из суда под насловом „Победа дрскости“. Учинио ми се да се у овом случају ради о нечем више а не само о „победи дрскости“ и зато не би требало да падне у заборав она реченица.

У једном бечком локалу десно се следећи случај: око подне је ујурбано ушао један добро обучен господин, средњих година, брзо нашао слободан сто, обесио на чивилук шешир и капут, е-

гантну торбу спустио на празну столицу поред себе и сео. Када је келнер, који је приметио његову журбу, пришао столу, овај му рече:

— Брзо ми донесите нешто мало да поједем. Шта имате готово?

— Гулаш!
— Добро, онда један гулаш. Али одмах — и извади из џепа златан сат па пустивши да се капак отвори додале — имам само двадесет минута времена. Ауто чека. Два деци вина и неку добру цигарету.

Келнер је све донео и гост одмах почео да једе.

— Брзо још сир. Швајцарски или холандски, свеједно.

Келнер оде да донесе а када се врати није више било ни капута ни шешира ни торбе — ни господина.

Келнер, који је већ оседео

у својој професији, љутио се и беснео што му се овако нешто могло десити. Шта је могао?

Увече око седам сати поја-

сподин — што сам успео још данас да поново доћем. Извините хиљаду пута. Сасвим сам услед журбе заборавио да у подне платим. Сигурно сте мислили да сам лепа птичица. Веома сам се журно... неко бескрајно саветовање! Сада ћемо све то уредити.

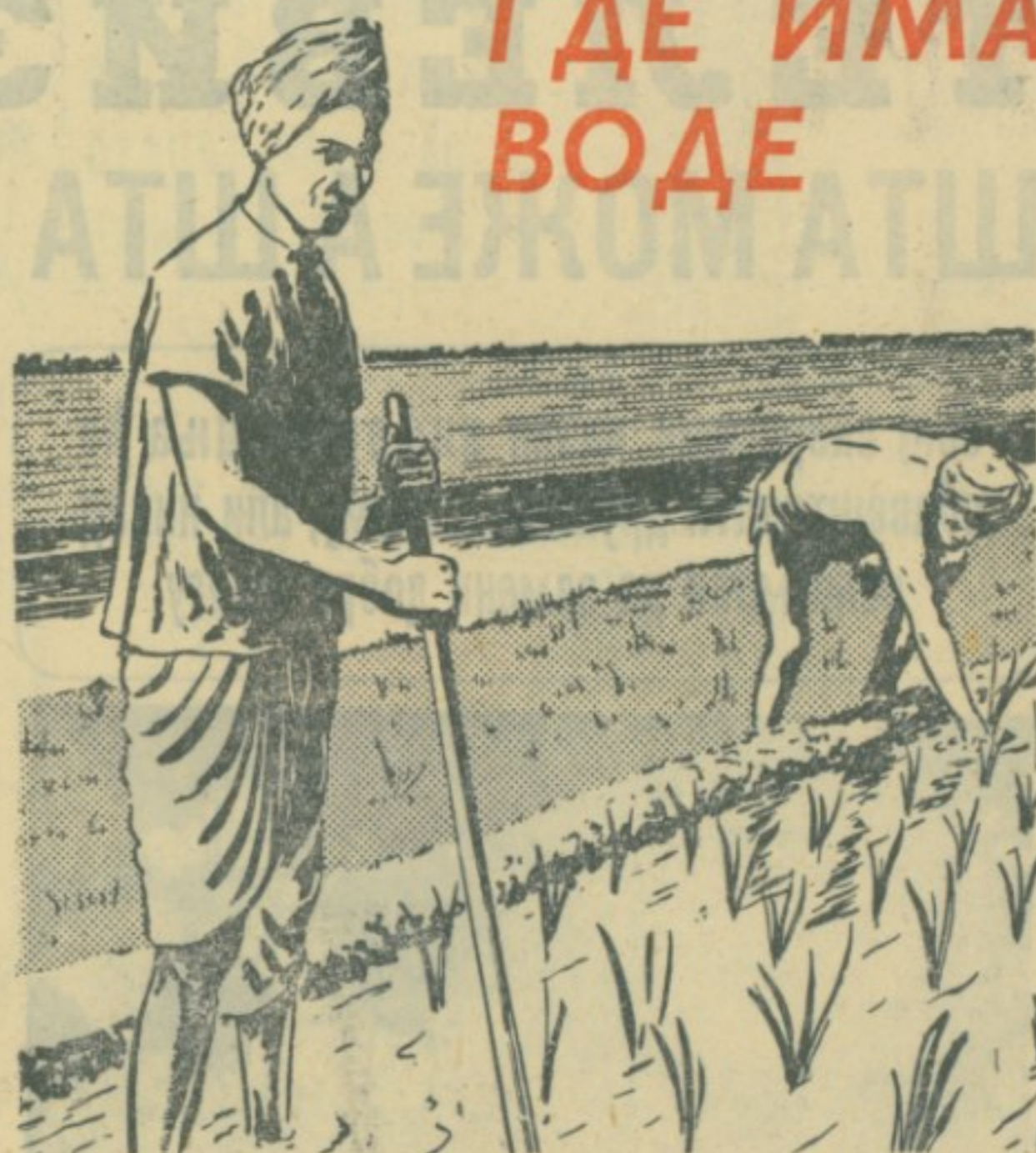


зио се господин, онај исти, са капутом, шеширом и торбом, пред њим.

— Хвала богу, — рече го-

Прво ми донесите два стварно добра коњака. Један за вас — за страх који сте претрпели.

ГДЕ ИМА ВОДЕ



ИМА И ЖИВОТА

Водовод дугачак 130 километара. За последњих сто година потрошња воде по становнику повећала се и за 80 пута. Пречишћавање отпадних вода. Индустрија гута воду

и средствима за прање. Да би се у индустријским местима како-тако подмирала повећана потреба, услед пораста индустријских предузећа и градских насеља, читави штабови инжењера воде битку за воду. Тако се, на пример, у Франкфурту после детаљног хемијског пречишћавања и филтрирања употребљена вода поново осposољава за употребу.

У индустријском подручју Рура вода се обезбеђује помоћу специјалних брана. У овом рејону кише су зими доста честе тако да потоци набујају. Помоћу брана вода се чува за летње месеце. Данас у Руру постоји 14 брана које омогућују акумулацију 324 милиона кубних метара воде.

Други крајеви немају могућности за ово па су принуђени да је допремају са велике удаљености. Штутгарт, на пример, добија воду из Боденског језера кроз водовод дугачак 143 километра.

Нестаница воде не осећа се само у индустријски пренасељеним подручјима него још више у сусним где се она смагтра крваљу земље и где је борба за њу још и већа. У средњој Азији вода је основна „сировина“ пољопривреде, јер без наводњавања нема ни производње.

Где има воде ту има и живота — веле Таџикистани. Због тога они веома упорно граде мреже иригационих канала. Да би се обезбедило наводњавање Јабанске и Оби-кинске долине граде се канали у дужини 1400 километара. Посао није лак, јер иако није у питању пустиња, да би се отворио пут води, потребно је ископати тунеле. Једним тунелом вода треба из реке Вахш да стигне у Јабанску долину испод ланца Кара-Тау, а другим из главног јабанског канала у Оби-Кики испод планинског ланца Џитин Тау. Ова тунела ће бити дуга око 7.300 метара.

У борби за све важнију и пресуднију сировину — воду, човеку умногоме помаже модерна техника. Снажни екскаватори и булдожери крче путеве води до потрошача, а хидроцентрале које ничу на акумулационим језерима не само да дају нове количине електричне енергије већ омогућују да користе нова индустрија и та се развија пољопривреда.

ЗООЛОШКИ ВРТ САМО ЗА ДЕЦУ

Зоолошки врт у Риму добио је од општинске управе велики и необичан поклон: прилог од 300 милиона лира за подизање „малог зоолошког врта“, који треба уредити по угледу на њјоршки дечији зоолошки врт, где деца могу да виде припитомљене животиње из целог света. Дечији зоолошки врт имаће ресторан и биоскопски дворан за приказивање документарних филмова из животињског царства.

ТРКА СА КРОКОДИЛОМ

Обале Карипског мора су међу најлепшим и најчаробнијим на свету. Куба, Хаити, Мексико и Панама представљају сан многих Европљана. Али најлепша земља, као из бајке, ипак је Хондурас који лежи између Гватемале и Никарагве, највећа а најмање насељена држава Средње Америке. При обалске планине на којима има још активних вулкана уздижу се до 2.800 метара; обронци су покривени зеленим прашумама а између њих и обале пружа се таласасто плодно земљиште на коме расту кафа и банане. На белим плажама њишу се на благом поветарцу кокосове палме.

Али овај рај не пружа само уживање него скрива и опасности.

Тачно преко пута Хондурас лежи острво Куба највеће међу Великим Антилима. И ова земља је чаробна иако уз обале има много коралних спрудова а често страда од елементарних непогода — циклона и земљотреса. Још једна опасност често вреба, кајман, како се назива јужноамерички крокодил.

Када човек види ове животиње како лепо и непомично, као да у њима уопште нема живота, леже у зоолошком врту не може ни представити каквом се брзином оне у слободи бацају на свој плен. У баруштинама цунгле једва се могу приметити; као голема трула стабла леже ови сиво-зелени оклопи у истободној смрдљивој води. Једино мале очи су им увек живе — подмукло вребају своју жртву — и тешко оном кога зграби та страшна чељуст.

Наш брод је једном био у-сидрен у малој кубанској луци и ја сам искористио слободно време да прокрстари кроз цунглу са оне стране планиског ланца. Дуго сам већ пловио морима и познавао го тово све луке света али праву прашуму још нисам упознао. Када сам позвао другове да пођу са мном сви од реда су одбили.

Али мене као поморца није могло ништа да поколеба и тако сам се сам, у сумрак, упутио у цунглу коју сам знао само по чувењу. У почетку пут није био тежак иако сам се добро презнојио док сам се успинао уз 300-400 метара висок планински ланац. На Куби је тада била зима! Кад сам стигао до шуме почело је да свиће.

Поморац Волфганг Апел описује један свој истинити доживљај из прашуме на Куби



Ља бука. Изумро је јутарњи поздрав и цунгла је до вечери опет утонула у сан.

Један узан путељак мамио ме је у њен рајски пакао, и — прекасно сам опазио да не могу даље. Залутао! Залутао у цунглу! Испрва сам стајао као одузет и покушао да помоћу мачете прокрчим пут кроз честар који ме је окружавао. Али прашума је жи-лава, са хиљаду руку граби своју жртву: лијане се увијају око ногу и руку, трње претвара кошуљу у крпе, као нож оштро лишће сече окрвањену кожу. Врућина је по-стајала неподношљива. Зној ми је потоком цури, нестајао ми је даха а отечен језик лепио ми се за непце. Али морао сам даље јер остати ту значило је умрети.

Изненада сам зачуо жуборење и кроз шипраг се нешто засветључало. После тешке муке нашао сам се на једном потоку који је могао да ме одведе само према обали мора. Требао је да кренем његовим коритом. Освежио сам исушено грло и расхладио упаљену кожу. Са новом снагом пошао сам кроз поток — када ми велика мочвара препречи пут. Удесно јој се није могао сагледати крај; с леве стране је била манго-шума а иза ње огранци планинског ланца преко кога сам дошао. Морао сам једино кроз мочвару!

После сто метара нашао сам се пред широком каљугом која ме је одвајала од шуме: није било помоћи — и ту да је требало да прођем. Муљ ми је допирао до колена, па до појаса, до груди — таман сам хтео да запливам кад сам се укочио од страха. Једно сивозелено стабло по чело се кретати према мени. Иза њега још једно.

— Кајмани!

Овај крик ми се отео из груди и у часу је нестало укочености. Бацно сам се у воду и почео да пливам брзо као никад у животу. Измакао сам за око сто метара испред прве животиње. Пливао сам очајнички.

Било је још око 30 метара до обале, 20, 10. Нисам даље могао да пливам јер је каљуга постајала плитка. Скочио сам, оклизнуо се, опет се подигао, јурнуо напред, дочепао се шевера — а иза мене страшни рептил! Самртнички страх дао ми је снаге за последњи очајнички скок до обале високе један метар.

Први од мојих прогонитеља остао је у паштану са разјапљеном чељусту, хрчући од беса.

То је била тркачка утакмица са крокодилом, без стила пливања, у којој сам трчао — за свој живот.

Блистави дан раскошних боја још једном је обасјао прашуму,

МАТЕМАТИЧКЕ УКРШТЕНИЦЕ

Водоравно:

1) вредност израза: $(-5) + (+8) - (-3) - (-5)$

2) запремина коцке чија је површина 150 cm^2

5) x из система $x: y=2:3$, $(x-1): (y+1) = 3:5$.

7) y из предњег система.

8) Износ i , ако је основна вредност $k=12250$, а проценат $p=6$.

10) Збир унутрашњих углова у шестоуглу.

11) Решење једначине: $1,65x + 2,05 = 3,75x - 2,15$.

12) Вредност израза $(-2) + (+3) + (-1) - (-4) - (-2)$.

13) Површина четвороугла чија је једна дијагонала 43 cm , а супротна темена су од ње удаљена 12 cm и 18 cm .

Усправно:

1) Нумеричка вредност броја из израза: $3^3 + 5^2 + 1 - \frac{1}{5} - \frac{1}{2} - 7$.

2) Разлика $x - y$ решења x и y у система $2(x+5) - 3(y+3) = 0$ и $3(x+2) = 2(y+6)$.

3) Број $1 + 3 + 5 + \dots + 29$.

1	2	3	4
5	6	7	
8	9		
10			11
12		13	14

4) Број дијагонала у дванаестуглу.

6) НЗС за 42, 56 и 96.

9) Површина трапеца чије су паралелне стране $a=25 \text{ cm}$, $b=11$, а $h=17 \text{ cm}$.

10) Обим правоугаоника ако је $p=276 \text{ cm}^2$, $b=12 \text{ cm}$.

11) Висина ваљка запремине 400 cm^3 и полупречника основе 4 cm .

14) Количник разлике $\frac{2a}{3b} - \frac{a}{3b}$.

Милорад Зечевић, наставник — Крушевац, Првомајска 33

1	2	3	4
2			
3			
4			

3. Површина троугла чије су две стране 6 и 8 и захваћени угао 30° ; Мерни број стране правоугаоника ако му је површина 40 cm^2 а његова ширина за 3 мања од дужине.

4. Апсолутна вредност решења једначине $(x-1)^2 = (x-2)^2 - 13$;

Најмањи прост број између 20 и 30.

Усправно:

1. Година када је подигнут други српски устанак.

2. Два броја чији је збир 7 а производ 10 (прво ставити мање решење).

3. i^4 ; Решење експоненцијалне једначине $2x - 1 + 2x = 3x - 3x - 1$

4. Мантиса декадног логаритма броја 2081 заокружена на четири десимале.

Петар Живковић, студент — Ваљево, Радничка колонија 4/13

У СВЕТУ БРОЈЕВА И ФИГУРА

Мале

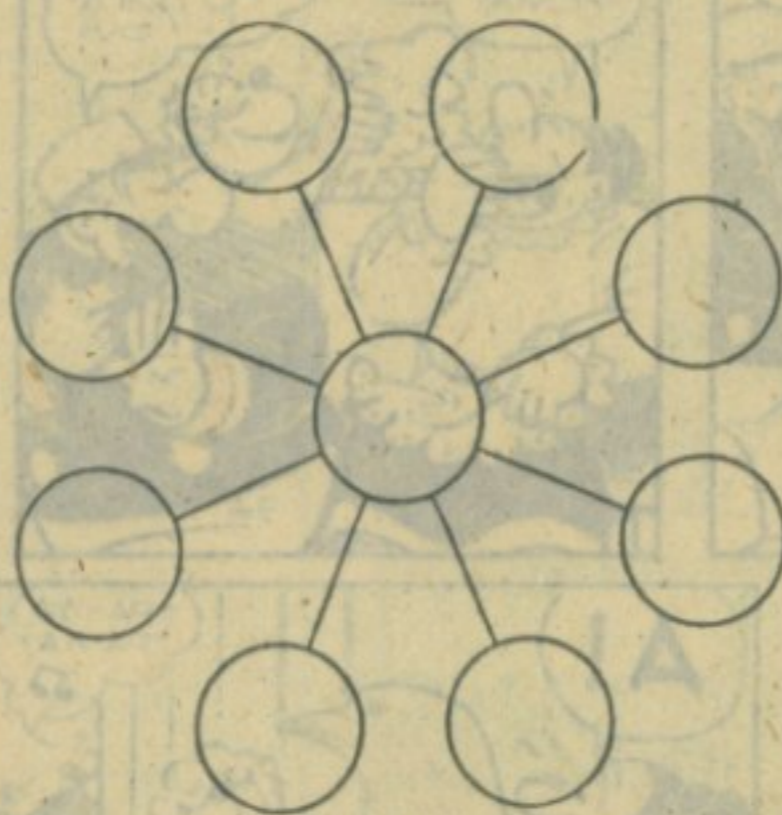
занимљивости

Да наши часови не би изгледали искувише теоријски „интонирани“ даваћемо и понеке занимљивости, задатке који су често на самој периферији математичког, за чије решавање понекад више значи досетљивост којом се решавају на пример ребуси него неки „чисто“ математички начин расуђивања.

Задатак 1.

Прецртати шест белих поља тако да у сваком реду, хоризонталном и вертикалном остане парни број непрецртаних поља. (Нађите бар два различита решења).

Задатак 2.



Природне бројеве од 1 до 9 уписати у девет кружића тако да збир ма која три броја на истом правцу буде исти.

Задатак 3.

Дечак има подједнак број сестара браће, док његова сестра има два пут

више браће него сестара. Колико је укупно браће, а колико сестара?

Задатак 4.

$$\begin{aligned} 1 \ 2 \ 3 &= 1 \\ 1 \ 2 \ 3 \ 4 &= 1 \\ 1 \ 2 \ 3 \ 4 \ 5 &= 1 \\ 1 \ 2 \ 3 \ 4 \ 5 \ 6 &= 1 \\ 1 \ 2 \ 3 \ 4 \ 5 \ 6 \ 7 &= 1 \\ 1 \ 2 \ 3 \ 4 \ 5 \ 6 \ 7 \ 8 &= 1 \\ 1 \ 2 \ 3 \ 4 \ 5 \ 6 \ 7 \ 8 \ 9 &= 1 \end{aligned}$$

Користећи се знацима за основне рачунске операције и заградама попуњити сваки ред тако да се добије истина. На пример:

$$1 \ 2 \ 3 \ 4 = 1 \text{ рецимо} \\ (1 \cdot 2) + 3 - 4 = 1$$

Задатак 6.

За столом су седели пет дечака: Аца, Браца, Воја, Гаја, Дуја. Док се отац окренуо неко од њих је сломио цвет из вазе. Ево њихових изјава после:

Аца: (1) Нисам крив; (2) Никада у животу нисам сломио цвет; (3) То је учинио Гаја.

Браца: (4) Нисам крив; (5) Ја волим цвеће; (6) Дуја зна ко је то учинио.

Задатак 5.

Сем ове звездиче на још седам белих поља нацртати звездиче, тако да од тих осам звездича ни један ред (било хоризонтално, било вертикално, било дијагонално) не садржи више од једне.

Воја: (7) Нисам крив; (8) Са Дујом сам у свађи; (9) То је учинио Гаја.

Гаја: (10) Нисам крив; (11) То је учинио Дуја; (12) Аца лаже да сам ја сломио.

Дуја: (13) Нисам крив; (14) То је учинио Браца; (15) Са Војом сам у најбољем пријатељству.

Зна се да је у свакој изјави једна лаж две истине. Задатак је да се нађе кривац. (Решење у идућем броју)

БЕКСТВО

● Исечак из дневника једног енглеског лекара ● Сви смо хтели да побегнемо из заробљеничког логора, али свако је пратио свој план ● Случај нас је све довео у немачку болницу: мене као лекара, два Руса као болеснике и једног Француза. ● Чоколада за Немце напуњена дрогама.



Тек свиће, три стата је ују тру, а други сат откако смо побегли из немачког заробљеничког логора. Сигуран сам да су већ узбунили све стражаре и пустили псе за нама. Само, довољно смо били паметни да прегазимо поток који се налазио близу логора и зато су нам пси можда изгубили траг. Али смо још усред непријатељске земље и врло нам је тешко да се пробиемо до Швајцарске која је по мојим прорачунима удаљена 200 километара.

Нас је четворо, и као да смо се бирали, сви представници савезничке армије: ја — Британац, двојица Руси и један Француз.

Разумљиво да смо сви хтели да побегнемо али свако је пратио свој план. Случај нас је све довео у немачку болницу: мене као лекара, Француза и два Руса као болеснике.

Морам да кажем да је идеја о начину бекства рођена у Жоржовој глави који је био у специјалним јединицама француске армије за илегалан рат.

Одлично се сећам тренутка када сам ушао у болесничку собу заједно са једним немачким лекаром који је лично на све само не на неког ко припада нашој хуманој професији. Жорж је лежао у трећој постељи поред прозора. Немачка часна сестра је реферисала да ће он вероватно добити тровање крви јер је пао носени заргалу шину. Изгледало је да је Немцима било веома стало да тај Француз не умре. Излазећи из

собе Немац ми је рекао да је он некад неке угледне француске личности и да би га требало сачувати као ушенича за његовог ујака који се још није активирао у вишикој влади. Добио сам зато дужност да лично pazим на његово здравље.

Прво питање које ми је овај „мртва болесник“ Француз поставио — било је да ли као енглески официр имам намеру да бежим из ропства. Он је својом умешношћу успео да за свој план већ придобие два руска виша официра која су лежали у креветима до њега. Једини што им је недостајало — да им неко ко долази споља, помогне.

Моје „споља“ се састојало у томе што су ме сваког јутра после прозивке, немачка кола довозила у болницу где сам морао да помажем и савезничким болесницима и немачким рањеницима које су сваког дана доносили са фронта. Разумљиво да сам се одмах заинтересовао за Жоржов план.

Требало је још видети како да се оствари. Најбољи начин, по Жоржовим речима, био би да отнемо болничка кола којима сам долазио из мог заробљеничког логора. Али и мене су увек чувала два немачка стражара.

У помоћ су ми дошла два Новозеланђанина која су радила у немачкој радионици за израду униформи. По цену живота успели су да испод својих отргнутих униформи обуку по један пар немачких.

Тако сам набавио униформу за два Руса, јер по Жоржовој замисли он је требало да остане болесник а ја лекар.

На мени је било да ликвидирам моју пратњу у колима. И као лекар и као човек тешко сам се решио да то урадим, али слобода и даља борба против швапских нељуди који су нац увалили у овај рат, покренули су ме да изаберам најлакши и једини могући начин. Пошто сам се са мојим пратиоцима у току двомесечне свакодневне вожње донекле спријатељно, понудио сам их једног јутра неком врстом слаткиша из пакета које смо редовно примали преко нашег Црвеног крста. Чоколаде су биле добро напуњене дрогама које сам успео да украдем из болнице. Стражар на улазу, знајући да свакога дана долазим, пустио ме је да уђем икако сам под мишком носио повећане авезељај са униформама за моје руске пријатеље.

Попео сам се уз степенице на први спрат. Непажњено сам ушао у собу где су се налазили моји саучесници. Отворио сам пакет и два Руса су почела да облаче нове немачке униформе. Жоржа смо ставили на колица којима се

обично износе мртваци или тешки рањеници када се пренесе на операцију. Гурајући га пред собом успели смо да стигнемо до приземља. Портир се придигао да нешто упита али угледавши СС-униформе и мене, скрушеног, иза њега предомислио се и пустио нас да прођемо. Чак нам је помогао да Жоржа утоваримо у камион.

Никад у животу нисам кр

их крај пута и кренули пољем.

Гладни и уморни и, искрено да признам, врло уплашени нашли смо се на неких осамдесет километара од швајцарске границе.

Наша два друга Руса: Георгијев и Серж одлучили су се на акцију. Изашли су на друм и стали напред њега да би зауставили прва кола која наиђу. Немци су се зауставили. Настао је кратак крвавац. Нисам добро видео шта се дешавало али после неколико минута наша два друга су нам већ махала из кола која су на свој начин запленили.

Немачка кола смо оставили на десетак километара од границе у једном шумарку да их не би видели патроле, а ми смо се скрили да сачекамо ноћ.

Док пишем ове редове, сви седимо у једној малој шумској кући са друге стране швајцарске границе, у слободи. И сам још нисам свестан како смо у овоме успели али важно је да смо ту. Немачка и болдјикаве живе остали су далеко иза нас. Рат се наставља. Сигуран сам да више никад нећу дозволити да ме заробе.



КУЛА БАЈЕ ПИВЉАНИНА

Заселак никад није имао више од шездесет становника, чији су сви мушки чланови били поморци а међу њима увек по пет, шест понекад и десет — капетани.

У оштрој окуци ка Љутој и Доброти налази се село Ораховац, а неколико раштр-

каних кућа према Перасту међу којима се узвисила сама, одвојена од других, кула Баје Пивљанина — чини заселак Дражин врт. Сада ту више нема капетана јер су бродови на једру већ и заборавањени а двадесетак престалих становника обрађује оно мало земље, гаји стоку и маслине. Заселак припада општини Котор а кула Баје Пивљанина висока као чардак, крај саме обале, ненасељена, својим празним очима — прозорима без стакла, осматра, као некад, читав которски део залива.

По предању Баја Пивљанин Николић, родом је из Рудинаца у Пиви али је по народним песмама познат као хајдучки харамбаша који је четово и Боки Которској и претежно за рачун Млетака, који су тада управљали њом, чувао цео крај од Турака. Млечани су 1670. године одредили град Рисан као хајдучки стан, а затим по захтеву турске порте све хајдуке као опасне пребацили у Истру. Међутим, већ после четири године пресељени су у Задар одакле је Баја Пивљанин, када су 1683. почеле нове борбе у Боки, повео са Илијом Јанковићем своју чету. Бранећи Турцима продор према Цетињу погинуо је око 7. маја 1685. године у кланцу на Вртијељци.

О овоме и Његош у Горском вијенцу пева:

Три сердара и два војводе
Са њихово триста соколова,
Соко Баја са тридесет знајевих
Мријет неће, док свијета траје!
Доцекане Шенџера везира
У врх равне горе Вртијељке
И клане се љетни дан до подна.

Витезови Срби вртијељски,
Луча ће се вагда призирати
На гробницу вану осевитану.



СНАЛАЖЉИВИ ПРЕДСЕДНИК

Стару тексашку варош Сорнору захватио је пожар почетком XX века. Како су куће од дрвета ватра се брзо ширила претећи да уништи целу варош. Настала је паника. Ватрогасци су гасили пожар али је одједном нестало воде.

У близини пожара налазила се једна кафанџа с бурадима младог вина. Председник општине је повикао ватрогасцима:

— Ставите пумпе у бурад!

Ватра поливена вином поче да је дајењава. Ово наравно није ништа чудно пошто је вино засићено угљендиоксидом који је у ствари угазно пожар.

Попео сам се уз степенице на први спрат. Непажњено сам ушао у собу где су се налазили моји саучесници. Отворио сам пакет и два Руса су почела да облаче нове немачке униформе. Жоржа смо ставили на колица којима се

КАКО ЈЕ ПОСТАО МАЈОНЕЗ

Мајонез, без кога се данас тешко може замислити ије дан мало свечанији обед, настао је захваљујући војводи Ришељеу. Када су 1757. године Енглези опсађивали луку Маон на острву Менорки опсађеним Французима од хране ништа није било остало сем знатне количине јаја и уља. Због тога су они из дана у дан, из седмице у седмицу, били принуђени да једеду кајману и омлет.

Једном је француски запеведник војвода Ришеље по-

звао кувару и наредио му да од јаја и уља справи било какво друго јело. Домишљатом кувару пало је на ум да помеша некувану јаја са уљем. Његов „изум“ наишао је на свеопште допадање и одобравање.

Сос који је први пут био начињен у Маону назван је маонез, од чега је касније постао његов данашњи назив „мајонез“.

Име кувару који га је изумео на жалост није познато али за његов „мајонез“ читао свет.

ПО НОВОМ ПРОПИСУ

Краве у енглеском граду Ридингу више неће моћи ноћу да се крећу по јавним друмовима без фењера — обешеног напред и позади. Ову одлуку је донео судија Давс

из Ридинга и одбацио тужбу једног сељака чију је краву прегазно један аутомобилиста. Штавише, уместо сељак, овај је примио још одштету за пољупани ауто.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) правац; 5) врста тлашине; 9) италијански књижевник („Кожа“); 10) дужина у оку; 11) римски бог шума; 12) јапанска мера за дужину; 13) лука у Израелу; 15) два слова; 16) орган чула мириса; 18) врста женског гласа; 20) акустична појава; 22) друга; 24) врста теста; 26) индустријска област у Западној Европи; 27) личност из Толстојевог романа; 29) наш шаховски мајстор; 31) врста трожба; 33) хемички знак за радијум; 35) прилог; 37) иницијали нашег слепог књижевника; 38) утвара; 40) шпански фудбалски клуб; 42) планински ланац у Словенији; 43) прибор за мерење; 44) место на Брату.

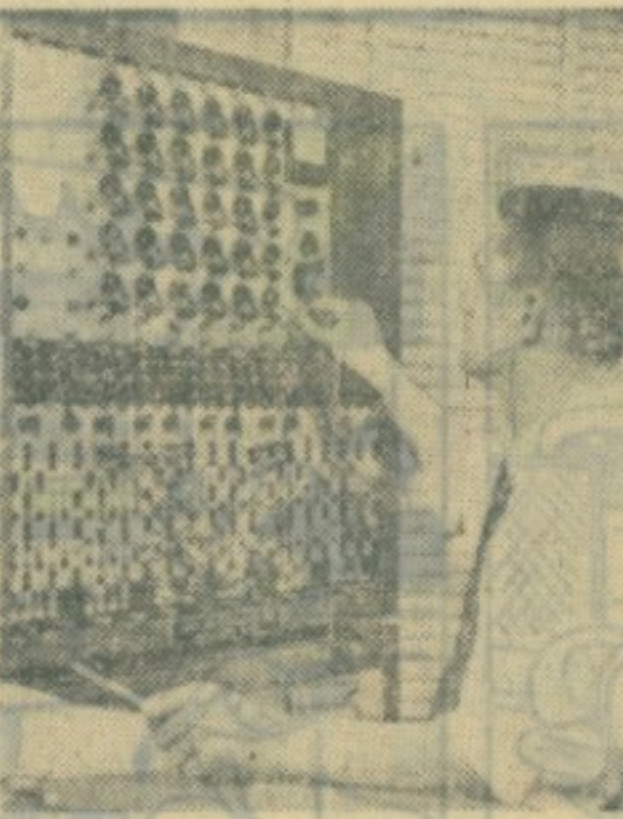
Усправно: 1) град у Турској; 2) личност из Пучинијеве опере „Тоска“; 3) име нашег књижевника критичара; 4) памина; 5) брза непрекидна паљба; 6) стара месечна тврђава; 7) град у Словенији; 8) римски филозоф (1. век); 14) војална композиција из инструменталне програмне; 17) почетак ере; 19) један хемички елемент; 21) француски генерал (18. век); 23) предлог; 24) сневла; 25) слово латинице; 26) врста птице; 28) име

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
10				11			
12		13	14			15	
16	17		18		19		
	20	21			22	23	
24					25		
26				27			28
		29	30			31	32
33	34		35		36		37
38		39			40	41	
42							
43							44

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ

Водоравно: 1) Плаут; 5) Драглер; 8) све; 9) Наб; 11) та; 12) гар; 14) бр; 15) лапор; 16) ал; 18) тон; 19) ам; 20) жуна; 22) Акра; 24) Иго; 26) реп; 27) сокак; 30) од; 32) Вар; 33) рт; 34) век; 35) Сар; 37) опад; 39) Рума; 40) Огонде.

Усправно: 1) пре; 2) ла; 3) Ајдахо; 4) уз; 5) тен; 6) два; 7) Раб; 8) Стражиново; 10) Брамапутра; 12) Гага; 13) Рома; 17) дуг; 19) Аре; 21) нос; 23) Крк; 25) Икар; 28) Об; 29) ар; 31) депо; 33) раме; 35) кас; 36) суд; 38) Д(ав) Т(олстој); 39) рн.



КУЛЕ

Многобројне куле дижу се у целом свету. Ево неколико већ добро познатих. Али малосте чули за њих знате ли где се оне налазе? Уколико не знате одговор ћемо дати на крају.

1. Кула-часовник 2. Кула од порцелана или другачије зване Ренесансна кула 3. Четвртаста кула 4. Крива кула 5. Теле-кула.

Одговор: 1. Берн (Швајцарска) 2. Нанкинг (Кина) 3. Севиља (Шпанија) 4. Пиза (Италија) 5. (Србија) Ниш.

РАСТЕ ПРЕДУЗЕЋЕ - РАСТЕ И ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК

Мала електронска рачунска машина, не већа од телевизијског екрана, погодна је за мања предузећа и стоји обично поред стола инжењера. Али ако се предузеће посвећује расту и проблеми које треба решити — па према томе и електронски мозак који се лако преоријентира за веће рачунске операције долањањем нових делова.



РЕКЛАМА

Поводом „15-ог артистичког кермеса“ у Паризу улицама предграђа Сент Оноре прошао је један аутомобил-прислица који је уместо воде радио парфем „Антилопа“. Пет хиљада литара овог веома цењеног парфема било је прусуто по тротоарима, иако је само једна флашица већ доста скупа. Али — све за рекламалу!

У НОВОЈ СРЕДИНИ

Њени су родитељи родом из Перуа, а она сама, иако има свега 9 месеци, боравила је доскора у зоолошком врту Шо-де-Фонда у Швајцарској. Снежно-бела лама „Кебели“ сасвим се прилагодила клими Швајцарске и сада живи и дели радости са породицом млињара из Гименена који ју је узео из Шо-де-Фонда. Привлачна је за многе стране туристе који је радо снимају.

33 МИЛИМЕТРОНА

Помоћу електронског микроскопа научници су открили у језгру ћелије једне брадавнице, вирус чији је пречник само 33 милимикрона или 33-милионити део милиметра.

НЕПРЕКИДНО

Недавно је један немачки инжењер изумео и усавршио мале компресоре који, причвршћени за гуму, омогућавају њено непрекидно надувавање.



НАПРЕДАК

Свакодневно је један студент изостајао са предавања, а ни код куће није учио. Ипак се једног дана поново пријавио за испит. И овога пута као и првог морао је испит да полаже код Рендгена.

— Ко вам је предавао? — запита га професор.

Студент поче да набраја имена професора.

Рендген је климао главом.

— И поред свега ви знате боље но прошли пут — рече му он. — Овог пута сте додуше једино научили имена професора код којих је требало да слушате предавања.

ПРАВА МАГИСТРАЛА



Преко овог моста дугачког је 305 метара пређе сваког дана око 60.000 возила. Он је пратопутева који се преплићува магистрала која премостује реку Елбу у Хамбургу и повезује град са мрежом ауто-путева који се преплићу кроз све крајеве.

НАПРАВИ САМ

Раније или касније сваки о најко у кући има магнетофон престаје да се задовољава једноставним записивањем на магнетофонске траке занимљивих музичких емисија са радија или омиљених концерата и шлагера с плоча и — почиње самостално да ствара. Многи од таквих често су зажелели да произведу нарочите звучне ефекте какве су чули у природи: „звук“ пожара, звона, коњског топота, шум авиона и слично. Готово у свакој кући могу се наћи „реквизити“ потребни за производње звучних ефеката.



ВЕТАР

Ветар. Не треба чекати праву непогоду да би се на магнетофонску траку записало завијање ветра. У оваквим случајевима чак се ни професионалци не задовољавају природним звуковима јер уз витлице ваздушне струје, струјећи крај микрофона, стварају такве звучне сметње да се само завијање готово не чује. Најбоље резултате даје затегнута шира трака хартије. Хартију треба плоштимице држати испред уста, и то тако да само што не додирује усне. Микрофон треба такође да је сасвим близу. У зависности од затегнутости хартије и снаге дупљена настаје овај или онај шум ветра: од тужног јечања јесењег ветра до застрашујућег урица урагана.

Колона у маршу. За колону у маршу потребно вам је као и за морске таласе комад шмиргл-папира и четка за одело. Папир ставите на сто и превлачите по њему четком напред-назад.

Кораџи се могу записати на магнетофонску траку и

непосредно. Али, шта да радимо ако су нам лећи потребни кораџи по снегу? У том случају помоћи ће нам брашно од кромпир или шећер у праху. Брашно или шећер сипајте у кесу од густе тканине и у ритму корака гњечите је у близини микрофона.

Разбијање морских таласа о обалу. Узмите дугачак комад шмиргл-папира и четку за одело и имитирајући ритам ударања таласа о обалу, вуците четку по папиру. Још један морски шум добија се ако се већа плитка посуда (само не метална) напуни водом. Затим треба руком пролазити кроз воду, али тако да она лагано удара о зидове

Мали курс за звукооператере

посуде. То неће бити разбијање, већ само заплускивање таласа. Ако је потребно, комбинујте ово са шумом отговарајућег ветра.



ТАЛАСИ И КОЛОНА У МАРШУ



РЕАКТИВНИ АВИОН

Реактивни мотор. Овај шум може се лако добити ако се на микрофон управи струја

ваздуха из апарата за сушење косе или апарата за уисавање праћине. (Може се додати и шум клипног мотора). Ако немате при руци ове апарате, узмите лист картона (30 x 30 см), приклоните га уз микрофон и превлачите дрвеном палицом по њему. Овај начин је погодан због тога што не омета да се истовремено говори у микрофон; у том случају добићете изврсну звучну репортажу са аеродрома.

Скок у воду. У каду напуњену водом бацајте кеса с песком. Пошто је ехо непожељан, препоручује се да се зидови каде обложе, на пример, дебљим крпама или старим ћебетом.

Часовници. Боље од њих самих ништа вам не можемо препоручити. Али, ако случајно имате метроном, он ће вам заменити часовнике различитих марака.

Локомотива. Уместо праве локомотиве довољна вам је пумпа за бицикл. Пумпајте право у микрофон, најпре лагано, а затим све брже. Ако при томе овлаш затворите прстом отвор кроз који истрече ваздух, утисак ће бити још бољи и вернији.



ПАРНА ЛОКОМОТИВА

Авион. Њега ће нам у потпуности заменити бицикл и комад картона. Бицикл се ставља „ногама у вис“, заврши се задњи точак и жицама се принесе комад картона. У истој руци у којој и картона држи се микрофон. На тај начин се може добити читав ток шума: од првог „паљења“ до равномјерног брујања мотора.

Кораџи кроз јесењу шуму могу се добити шуштањем старе, замршене магнетофонске траке.

Јесте ли већ чули да...

... кокошка — феномен из једног села у близини Сарагосе у Шпанији, снала је јаје



тешко 213 грама, високо 25 а широко 20 см.

... Францускиња Мишелли Виолини спуштајући се падобраном са 9.800 метара постигла је рекорд који је досада држала Колеет Дивал са 8.400 метара.

... света животиња Индије није крава, већ паун који је, према веровању, служио за Јахање Муруги, сину Шивину. Према једном декрету Националног савета Индије објављеном маја 1960. године паун је постао национална птица.

... највећу обележену ледену санту у Антарктику посматрали су научници који су се налазили источно од острва Скот. Њена у-



купна површина износила је преко 31.000 км², управо дужина је износила тачно 334 а ширина 95 километара.

... птице-грабљивце гутају плен заједно са длаком, перјем, канџама и костима. Дневне грабљивце сваре кости а несварљиве делове поврате док ноћне грабљивце поврате и кости.

... француски писац Диперје (XVI век) у свом зборнику приповедака „Нове забаве“ позива да се смејемо „ус тима, носем, грлом, брадом са свих пет чула нарочито срцем“ јер је „смех велика ствар“.

... у Јордану је средство плаћања „Јор-



дански динар“ а у Ираку и код нас динар.

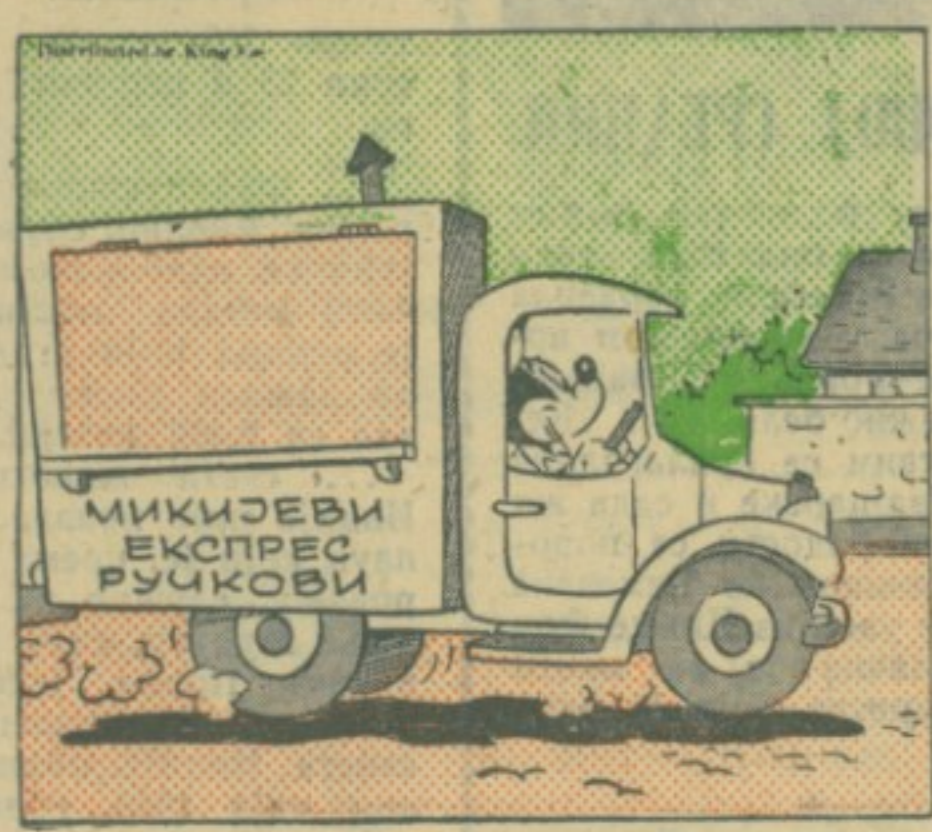
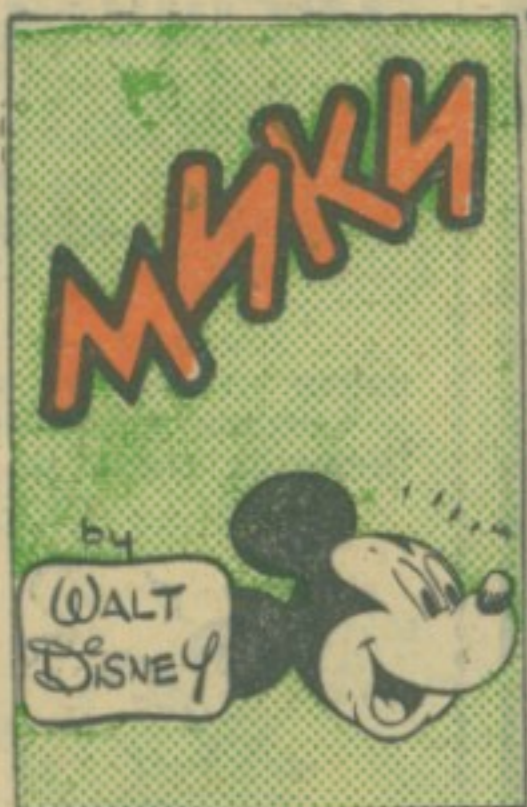
... према званичним јавним статистикама 85% јапанских породаца у градовима имају телевизијске пријемнике, 38% фрижидере а 29% усисиваче.

... хрватско позориште, прво на Балкану, основано је 1612. године. Сама зграда представља јединствен пример у Европи јер је и до данас остала употребљива уз само знатне архитектонске измене.

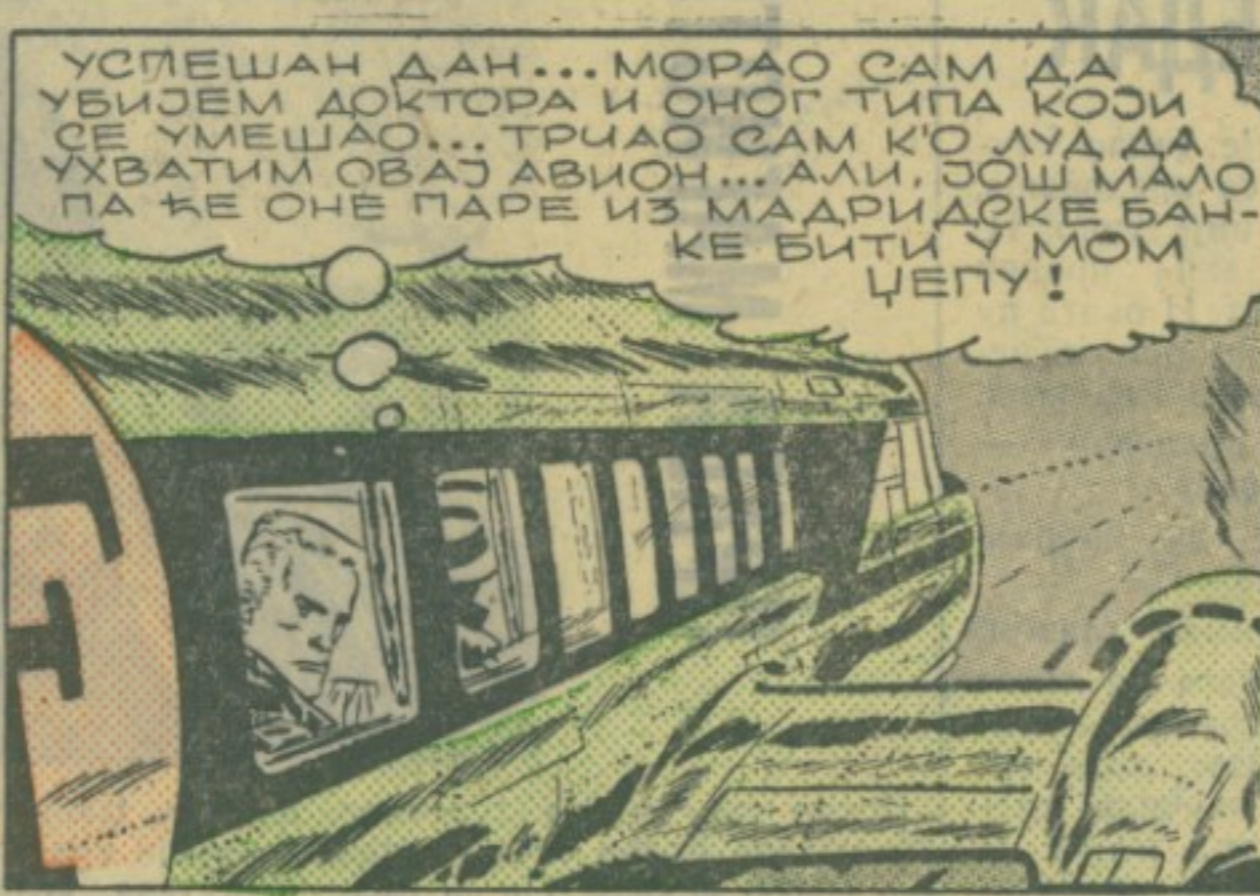
... на основу изјаве професора медицинског факултета Леона



Бинеа у Француској постоји 300 стогодишњака који су за сада добродравља.



ИЗНАЈАР



Ква-Ква!
Уочује Паја Патак

ТО ЈЕ ЗАБРАЊЕНО!
Жали се Пата својим пријатељима:
— Никад више нећу да идем са Пајом на пецање. Све му смета: и што гласно говорим и што вучем сувише брзо канап и што употребљавам дебеле глице. Али катастрофа је наступила управо онда кад је видео да сам уловила више риба него он.

ЗАШТО СЕ СМЕЈУ
— Ви знате да ја нисам опасна газдарица — каже Белка својој кућној помоћници — али ви сте се јуче заиста сувише гласно смејали са вашом пријатељицом.
— Жао ми је, госпа Белка, — рече девојка — али само сам јој причала како сте месили колаче.

НИЈЕ ЈЕ ВИДЕЛА
Дошла Белка у Париз и одсела у једном хотелу у XVII кварту. Разгледајући антикварнице њој се допала једна статуа од дрвета.
— Гарантујем вам да је из XVII... — поче да објашњава антиквар.
— Не верујем — рече Белка и не чекајући да он заврши, — ја станујем у XVII кварту и никад је досад нисам видела.

